



XUDAFƏRİN



Qəzet 1932-ci ildən çıxır № 1-2 (6881-6882) 15 fevral 2024-cü il

İlham Əliyev: "Xankəndidə qutuya atdığım sadəcə bülleten deyildi. Erməni separatçılarının tabutuna vurulan son mismar idi".

İlham Əliyev Xankəndidə səs verdi



Fevralın 7-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri Xankəndi şəhərində 122 sayılı Seçki Dairəsinin 14 sayılı seçki məntəqəsində səs verdilər.

QALIB XALQIMIZ QALIB LİDERİMİZİ SEÇDİ

7 fevral 2024-cü il ölkəmizdə növbədən kənar prezident seçkiləri günü idi. Hər kəsin seçmək hüququ olduğu kimi seçilmək hüququ da vardır. Buna görə də özlərini prezident kürsüsündə görmək istəyən bir qrup insan da seçilmək hüququndan istifadə etmək istədi. Prezidentliyə namizədlərini verdilər. Seçim ixtiyarı isə xalqın idi. Xalq kimi özünə rəhbər görmək istəyirdi? Əlbəttə ki, xalqın inamını, güvənini, etibarını qazanmış şəxsi! 20 il ərzində

xalqa ləyaqətlə xidmət göstəmiş, söz, siyaset və hərb meydanında öz iradəsini diqtə etdirmiş və qalib Ali Baş Komandan kimi adını tarixin qızıl səhifələrinə yazdırılmış İlham Heydər oğlu Əliyevi - qalib liderimizi xalqımız səs çoxluğu ilə dəstəklədi, özünün düzgün seçimini etdi və yenidən 5-ci dəfə onu özünə prezident seçdi.

Hamı kimi mən də, bizim ailə üzvlərimiz də bu seckidən - öz səsvermə hüququmuzdan istifadə etdik. Qardaşım Nağı-

nın qızları Zərrintac və Nuray seçici kimi ilk dəfə səsvermədə iştirak etdilər. Daim gənclərə diqqət və qayğı göstərən prezidentimizin lehinə səs verdilər.

Uğurlu daxili və xarici siyaseti ilə doğma vətəndaşlarının sevimli olan, dünya liderləri içərisində özünün praqmatik siyasi dəst-xətti ilə seçilib-fərqlənən prezidentimiz İlham Əliyevi bu qələbə münasibətə təbrik edir, siyasi aləmdə, dövlətçilik fəaliyyətində uğurlar arzulayıraq!

Şakir Albalıyev

Sevilən prezidentimiz

Azərbaycanımızın başı çox bələlər çəkib. Zaman-zaman hər bir tərəfdən torpaqlarımıza göz dikib düşmənlərimiz. Hissə-hisə torpaqlarımızı qoparıdlılar bizdən. Nəticədə torpaqlarımızı itirə-itirə getmişik. Son 200 ildə itirdiyimiz torpaqlarımızı heç vaxt geriyə ala bilməmişik. Ancaq görünür Uca Tanrı xalqımızın bu acı təleyinə göz yummadı, xalqımıza dahi, uzaqgörən şəxsiyyətlər bəxş etməklə bu bələdan bizi qurtarmaga qərar verdi.

Xalqımızın, vətənimizin tarixinə Ümummilli Lider, Ulu Öndər kimi düşmüş nəhəng dövlət xadimi Heydər Əliyev müasir Azərbaycanımızın qurucusu oldu. Eyni zamanda ölkəmizi işıqlı gələcəyə çıxarmaq üçün mühüm strateji planlar qurdur. Dəfələrlə xalqımıza bəyan etdi ki, itirilmiş torpaqlarımız işğaldan azad olacaq, köçkünlərimiz doğma yurd-yuvalarına qayıdaqlar. Bu yolda əzmə çalışdı. Ancaq cismani ömrü bu dahi şəxsiyyətə bu xoş günləri görməyi nəsib eləmədisə də, onun qoyduğu yolu layiqli övladı kimi cənab prezidentimiz, Ali Baş Komandanımız İlham Əliyev uğurla davam ettdirdi. Tarixə Dəmir yumruq sahibi

olan müzəffər Ali Baş Komandan kimi düşən prezidentimiz doğma Qarabağımızı işgalçılardan azad elədi. Bununla tarihe həm də Qarabağın fatehi olaraq adı yazılıdı. 44 gündə 30 il işğalda qalan torpaqlarımız azad olundu. O ərefədə "Xoşbəxtəm ki, ata vəsiyyətini yerinə yetirdim" dedi. Bu, ifadə həm də Ulu Öndərin qoyduğu uğurlu bir yolu Qələbə ilə nəticələnməsinin göstəricisi idi. Həm ata vəsiyyətini yerinə yetirməklə, həm də Ali Baş Komandan kimi torpaqlarımızı işgalçılardan azad etməklə Qarabağın fatehi kimi sevilən prezidentimizi Allah qorusun!

Ş.Albalıyev



Prezidenti İlham Əliyevin andicmə mərasimi

Fevralın 14-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Milli Məclisdə andicmə mərasimi keçirilib.

Andicmə mərasimində birinci xanım Mehriban Əliyeva, dövlət rəsmiləri, hökumətin üzvləri, Milli Məclisin deputatları iştirak ediblər.

Mərasim iştirakçıları Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevi hərəketlə qarşılıqlı.

Ümumxalq səsverməsi ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmiş İlham Heydər oğlu Əliyevin andicmə mərasimi açıq elan olundu.

Silahlı Qüvvələrin əsgərləri Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağını və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin şəstandını (bayrağını) təntənəli marşın sədaları altında sahnəyə getirdilər.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin sədri Fərhad Abdullayev və Konstitusiya Məhkəməsinin hakimləri sahnəyə dəvət olundular.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin sədri Fərhad Abdullayev çıxış edərək dedi:

- Hörmətli xanımlar və cənablar.

Bildiyiniz kimi, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi 2024-cü il 13 fevral tarixli qərarı ilə növbədən kənar Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkilərinə dair Mərkəzi Seçki Komissiyasının nəticələrini təsdiq edərək, cənab İlham Heydər oğlu Əliyevi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti elan etmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilmiş cənab İlham Heydər oğlu Əliyev Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 103-cü maddəsinə uyğun olaraq, Konstitusiya Məhkəməsi hakimlərinin iştirakı ilə and içməye dəvət olunur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev əlini Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının üzərinə qoyaraq and içdi:

- Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərini həyata keçirərkən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əməl edəcəyimə, dövlətin müstəqilliyini və ərazi bütövlüyünü qoruyacağımı, xalqa ləyaqətlə xidmət edəcəyimə and içirəm!

Sonra Prezident müqəddəs "Qurani-Şərif"ə el basaraq and içdi:

- Əlimi "Qurani-Şərif"ə basaraq and içirəm: Azərbaycan xalqının əsrlər boyu yaratdığı milli-mənəvi dəyərlərə və ənənələrə sadıq olacağam, onları daim uca tutacağam.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndi.

Prezident İlham Əliyev təzim edərək Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağını öpdü.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev andicmə mərasimində nitq söylədi.



Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının səyyar qəbulları

1 sayılı Cəbrayııl qəsəbəsində



Növbəti səyyar qəbul 1 sayılı Cəbrayııl qəsəbəsində keçirilib.

Prezident cənab İlham Əliyevin tapşırıq və tövsiyələrinə uyğun olaraq, rayon İcra Hakimiyyətinin təsdiq olunmuş səyyar qəbul-görüş qrafikinə əsasən Cəbrayııl Rayon İcra

Hakimiyyətinin başçısı Kamal Həsənov 13 fevral 2024-cü il tarixdə 1 sayılı Cəbrayııl qəsəbəsində növbəti səyyar qəbul keçirib. Səyyar qəbulda Rayon İcra Hakimiyyəti başçısı aparatının məsul əməkdaşları, idarə, müəssisə və təşkilat rəhbərləri, qəsəbə sakinləri iştirak ediblər.

Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Kamal Həsənov çıxış edərək son illerdə respublikamızın sosial-iqtisadi inkişafı, əhalini narahat edən problemlərin həlli istiqamətində görülən tədbirlər, əhalinin sosial rifah halının yaxşılaşdırılması istiqamətində ölkə rəhbərliyi tərəfindən həyata keçirilən sosial layihələr barədə geniş sohbət açıb.

Rayon rəhbəri qəbulda iştirak edən sakinləri dinləyərək onların qaldırıldığı problemlərin həll edilməsi istiqamətində müvafiq tapşırıqlar verib. İcra Hakimiyyətinin fəaliyyət dairesinə daxil olmayan məsələlərlə bağlı müraciətlərin müvafiq qurumlara göndərilməsi nəzərdə tutulub.

11 sayılı Cəbrayııl qəsəbəsində

Növbəti səyyar qəbul 11 sayılı Cəbrayııl qəsəbəsində keçirilib.

09 yanvar 2024-cü il tarixdə Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Kamal Həsənov 11 sayılı Cəbrayııl qəsəbəsində sakinlərlə növbəti səyyar qəbul keçirib. Səyyar qəbulda İcra Hakimiyyətinin başçısı aparatının məsul əməkdaşları, idarə, müəssisə, təşkilat rəhbərləri və qəsəbə sakinləri iştirak ediblər.

Cəbrayııl Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Kamal Həsənov çıxış edərək bildirib ki, yerlərdə səyyar görüşlərin keçirilməsində məqsəd vətəndaşların problemlərinin öyrənilməsi, onları narahat edən məsələlərin yerində araşdırılması və qaldırılan məsələlərin həllinə nail olunmasıdır. Rayon rəhbəri ölkəmizdə sosial-iqtisadi



səddi sahədə qazanılan uğurlardan, eləcə də işğaldan azad olunmuş ərazilərdə aparılan abadlıq-quruculuq işlərindən və əhalinin sosial problemlərinin həlli istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər barədə qəsəbə sakinlərinə ətraflı məlumat verib.

Səyyar qəbul zamanı vətəndaşların təklif, müraciətləri dinlənilib, icra Hakimiyyətinin

səlahiyyətlərinə aid olan məsələlərin yerində həll olunmasına rayon rəhbəri tərəfində göstərişlər verilib, araşdırmasına ehtiyac olan məsələlər isə nəzarətə götürülüb.

Qəsəbə sakinləri onların müraciətlərinə diqqət və həssaslıqla yanaşıldığı üçün ölkə başçısına və rayon rəhbərliyinə öz minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Saatlı rayonu, Əlisoltanlı köckün qəsəbəsində



Rayon rəhbəri növbəti səyyar qəbulu Saatlı rayonu, Əlisoltanlı köckün qəsəbəsində keçirib.

Cəbrayııl Rayon İcra Hakimiyyətinin Başçısı Kamal Həsənov 16 yanvar 2024-cü il tar-

ixdə Saatlı rayonu, Əlisoltanlı köckün qəsəbəsində fəaliyyət göstərən Tatar kənd tam orta məktəbində səyyar qəbul keçirərək, rayon sakinlərinin müraciətlərini dinləyib. İcra Hakimiyyəti Başçısı aparatının məsul əməkdaşları və rayon sakinlərinin iştirak etdiyi qə-

bulda İcra Başçısı ölkəmizdə həyata keçirilən islahatlar nəticəsində qazanılan uğurlardan, əhalinin sosial problemlərinin həlli istiqamətində görülen işlərdən, Prezident İlham Əliyevin xüsusi diqqət və qayğısı ilə işğaldan azad olunmuş ərazilərdə aparılan bərpə-quruculuq işlərindən və qarşıda duran vəzifələrdən ətraflı danışır.

Qəbul zamanı sakinlər tərəfindən qaldırılan məsələlərin bir qismi yerində öz həllini təpib, bəzi məsələlərin həlli isə nəzarətə götürülüb. Rayon sakinləri əhalinin rifahının yaxşılaşdırılması sahəsində görülen işlərə görə ölkə rəhbərliyinə dərin minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Bakı şəhəri, Binəqədi rayonunda



İcra Başçısı növbəti səyyar qəbulu Bakı şəhəri, Binəqədi rayonunda keçirib.

Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Kamal Həsənov əhalili keçirdiyi növbəti səyyar qəbul-görüşü 22 yanvar 2024-cü il tarixdə Bakı şəhəri, Binəqədi rayonu, Binəqədi qəsəbəsində yerleşən rayonun Şahvəlli kənd tam orta məktəbində keçirib. İcra Hakimiyyəti başçısı aparatının məsul əməkdaşlarının iştirakı ilə keçirilən qəbulda sakinlər onları düşündürən, narahat edən məsələlərdən sohbət açıblar.

Rayon rəhbəri görüş iştirakçılarını ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə

müstəqil dövlətimizin beynəlxalq aləmdə gündən-günə aranın nüfuzu, əldə edilən yüksək nailiyyətlər və ölkəmizdə həyata keçirilən coxsayılı global layihələrin uğurlu icrası barədə məlumatlandırıb. İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə quruculuq-abadlıq sahəsində görülen işlərdən danışaraq qarşıda duran vəzifələr barədə məlumat verib.

İcra başçısı qəbulda iştirak edən sakinləri dinləyərək qaldırıldığı problemlərin həll olunması üçün müvafiq tapşırıqlar verib. Görüşdə çıxış edən sakinlər işğaldan azad olunmuş ərazilərdə aparılan abadlıq-quruculuq, yenidənqurma işlərinə görə ölkə başçımız cənab İlham Əliyevə öz minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Sabirabad rayonu Gündəcühür məcburi köckün şəhərciyində



Növbəti səyyar qəbul Sabirabad rayonu Gündəcühür məcburi köckün şəhərciyində keçirilib.

18 yanvar 2024-cü il tarixdə Cəbrayııl Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Kamal Həsənov səyyar görüş-qəbulu Sabirabad rayonu "Gündəcühür" məcburi köckün şəhərciyində fəaliyyət göstərən 11 sayılı tam orta məktəbdə keçirib. Səyyar görüşdə İcra Hakimiyyətinin başçısı cənab Kamal Həsənov, aparatın məsul əməkdaşları və rayon sakinləri iştirak ediblər.

Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı çıxış edərək səyyar görüşlərin əhalini narahat edən problemlərin yerlərdə birbaşa həlli məqsədilə keçirildiyinə xidmət etdiyini və bunun təməlində vətəndaş məmənunluğunu dayandığını qeyd edib. O, həlli mümkün olan mövcud məsələlərin operativ şəkildə yerindəcə həll edildiyini, zərurət yarandığı

halda isə aidiyyəti təşkilatlar qarşısında məsələ qaldırılacağıni sakinlərin diqqətinə çatdırıb. Rayon rəhbəri Prezident cənab İlham Əliyevin tapşırığı ilə işğaldan azad olunmuş ərazilərdə aparılan abadlıq-quruculuq işləri, həyata keçirilən infrastruktur layihələri, əhalinin sosial problemlərinin həlli istiqamətində görülen tədbirlər və bu sahədə qarşıda duran vəzifələrlə bağlı sakinlərə məlumat verib.

İcra başçısı qəbulda iştirak edən sakinləri dinləyərək qaldırıldığı problemlərin həll olunması üçün müvafiq tapşırıqlar verib, həlli rayon rəhbərliyindən asılı olmayan məsələlərlə bağlı yuxarı təşkilatlara müraciət edilməsi nəzərdə tutulub. Görüşdə çıxış edən sakinlər işğaldan azad olunmuş ərazilərdə aparılan abadlıq-quruculuq, yenidənqurma işlərinə görə ölkə başçımız cənab İlham Əliyevə öz minnətdarlıqlarını bildiriblər.



02 fevral 2024-cü il tarixde X.Rüstəmov adına Yuxarı Mərcanlı kənd tam orta məktəbində Gənclər günü münasibətilə Prezident İlham Əliyev: "Gənclər, mən sizə inanıram, güvənirəm" mövzusunda tədbir keçirilib. Tədbirdə Cəbrayıl rayon icra Həkimiyəti başçısının müavini Fəridə İbayeva, aparatın məsul əməkdaşları və rayon gəncləri iştirak ediblər.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başlanan tədbirdə Gənclər günü təsisçisi olan Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Respublikamızın ərazi bütövlüyü uğrunda canından keçmiş gənclərimizin, eləcə də bütün şəhidlərimizin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Tədbirdə çıxış edənlər gəncləri təbrik edərək bildiriblər ki, iyirmi yeddi il bundan əvvəl 1997-ci ildə ulu öndər Heydər Əliyevin Sərəncamı ilə Azərbaycanda Gənclər Günü təsis edilib və həmin vaxtdan etibarən hər il fevral ayının 2-i ölkəmizdə "Gənclər günü" kimi təntənəli şəkildə qeyd olunur. Ondan bir il əvvəl isə 1996-ci ildə Heydər Əliyevin təşəbbüsü və təşkilatçılığı ilə Azərbaycan Gənclərinin

"Gənclər, mən sizə inanıram, güvənirəm" mövzusunda tədbir keçirilib



birinci Forumu keçirilib. Ele o vaxtdan da gənclər siyaseti daim dövlətin prioritətləri sırasında olub. 2003-cü ildən sonrakı dövrə isə Prezident İlham Əliyev gənclər siyasetinin inkişaf istiqamətini mövcud ənənələr əsasında daha da təkmilləşdirib. Azərbaycan gəncliyi ilə bağlı Dövlət proqramları qəbul edildi, 2007-ci il ölkəmizdə "Gənclər ili" elan olundu, 2011-ci ildə Gənclər Fondu yaradıldı, 2013-cü ildə ilk dəfə "Gənclər üçün Prezident Mükafatı" təsis edildi, 2020-ci il

"Könüllülər" ili elan olundu, Azərbaycan gənclərinin Inkişaf Strategiyası təsdiqləndi. Gənclər siyasetində milli və dövlətçilik məraqlarının prioritet olması 44 günlük Vətən müharibəsində həlledici rol oynadı. Müharibədə əsas missiyani məhz Ali Baş Komandan İlham Əliyevin prezidentliyi dövründə yetişən gənclər yerinə yetirdilər. İster Ümummilli lider Heydər Əliyevin, isterse də Prezident İlham Əliyevin gənclər siyasetinin mərkəzində bir əsas xətt dayanır ki, bu da Azərbaycan



gənclərinin Vətənə, yurda, sədəqət ruhunda tərbiyə edilməsi idi.

Müxtəlif sahələrdə çalışan gəclər ölkəmizdə başlanan yeni dövrlə əlaqədar olaraq Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında hansı töhfələrlə yeni dövredə qədəm qoyduqlarını, hansı töhfələri verəcəklərini, Azərbaycanımızın, eləcə də ata-baba yurdumuz olan doğma Cəbrayılin gələcək inkişafında daha hansı uğurlara imza atacaqları etrafına geniş çıxış ediblər. Prezident İlham Əliyevin gənclərə xitabən söylədiyi

"Gənclər, mən sizə inanıram, güvənirəm" mövzusuna öz münasibətlərini bildirərək, hər zaman ölkə rəhbərinin etrafında sıx birləşərək Azərbaycanlıq ideologiyasına sədaqətlə xidmət edəcəklərini, vətənpərvər, doğma vətənimizə bağlı gənclər kimi dövlət müstəqilliyimizi daim qoruyaqlarına hazır olduqlarını vurgulayıblar.

Tədbir Böyük Mərcanlı kənd Uşaq İncəsənət məktəbinin kollektivinin ifasında musiqi nömrələri ilə davam edib.

Tarixə dönən yazılar

Hər kəsin həyatında unudulmaz mərhələlər olur. Mənim həyatımda belə yaddançıxmaz dövrlərdən biri 1993-cü ilin faciəli məcburi köçkünlük illəridir. Qaçqınlıq-köçkünlük ab-havasına öyrəşə bilmirdim, elə bilirdim hər yerdən adamlar mənə baxıb, tənədici baxışlarla məni süzür, niyə elini-yurdunu, doğma od-ocağını qoyub gəlmisiniz deyirdilər. Ürəyim partlayırdı, dünya başıma dar olmuşdu...

Adam var ki, acıqli olanda, hövəsəsini basmaq üçün siqareti damağına qoyub, guya bununla ešeblərini sakitleşdirir. Mən də belə anlarda çay içmək hərmişik hikkəmi yatırdıram. Bəlkə də, xalqımızın yarızarafat-yariciddi bəzi məqamlarda nədənsə küsüb-inciən birisine dediyi "incimisən, get su iç" deməsində bir həqiqət var. Yəqin ki, su (çay) içmək bioloji cəhdən sınırlərə sakitlik gətirici bir əhval bəxş edir deyə bu ifadəni sabitləşmiş qəlib şeklinde işlədir xalqımız. Əlbette ki, siqaret çəkmək, ya çay, su içmək insan ancaq bioloji ovqat olaraq özünü sakitleşdire biler. Axi insan mənəvi dönya daşıyıcısı olmaqla həm də mənəvi varlıqdır. İnsanın ruhunun sakitləşməsi üçünə müxtəlif məşhulliyət növləri vardır. Kimlərse idman edəndə, kimlərse şahmat oynayanda və s. müxtəlif üsul və vasitələrlə özlərində mənəvi təsəlli axtarıb tapırlarsa, mən də yazı yazanda və o yazılarım işq üzü görəndə, çap və dərc olunanda daxilən tə-

skinlik tapıram, ruhum sakit olub, dinclik tapır.

Məcburi köçküñ düşəndən az sonra Saatlı rayonunun mətbə orqanı olan "Döyüş" qəzeti redaksiyasına getdim, yazılar verməyə başladım. Sağ olsunlar, üzüme xoş baxdılar. "Şakir müəllim, ya-zılarını çap etməyinə edəcəyik, amma qonorar vermirik" deyib əvvəldən mən xəbərdar elədilər. "Şərti şumda kəsek ki, xırmandaya balaşmayaq" məsəlimizdəki kimi, bununla sanki mənimlə şərtlərini kəsdi. Mənə də nə lazımdı: Mənəvi sakitlik. Düzdü, əyin paltarı ile canımızı götürüb qaçmışdıq zalim ermənilərin əlindən. Yəni kasıbılığımızın pis vaxtları idi və pula da ehtiyacımız çox idi. Ancaq mən təbiətən maddiyyat adımı olmadığımızdan, qonorarın olmaması məsəlesi məni, deyim ki, heç narahat etmədi. Beləcə, demək olar, hər həftə yazılarım dərə olunmağa başladı. Qəzətin məsul katibi Əyyub müəllim (Cavadov) təklikdə olanda sözəsəsi onu da mənə demişdi ki, Zəbullu müəllimin (qəzətin baş redaktoru rəhmətlik Zəbullu İmanovun) sənən yazılarından xoş gəlir və tapşırıb ki, onun yazılarını müntəzəm qəzetdə versinlər. Bu minvalla "Döyüş" qəzeti qapılarını üzümə taybatay açdı və xeyli yazılarım burada işq üzü gördü. Yazılarım çap olunduqca, qəzəbimi-hikkəmi mənfur erməninin üstünə tökmüş kimi olub, sanki üreyimi boşaldırdım. Mənəvi təskinlik tapırdım, bir yazı-pozu əhli olaraq öz mənəvi borcumdan çıxmış olurdum bununla elə bil. Bu yazılarımda əslində milli-mənəvi məsələlərdən söz açırdım. Beləcə, həm də elə bil ki, bu yazılar

məndən asılı olmadan söz demək kürsüsünə dönüb məni ovundurmağa başladılar. Həm də ki, yazılarının işq üzü görməsi baxımından "Xudafərin" qəzətindən sonra "Döyüş" həyatımda yeni bir mərhələ oldu, döyüş mərhəlesi oldu. Çünkü məcburi köçkünlükə bağlı olaraq "Xudafərin" qəzeti o dövrə çıxmırı. Eyni zamanda men Saatlıdan 40 km ucqarda yerləşən Azadkənd kəndində məskunlaşıb, orada müəllim işləyirdim. Cəbrayıl rayonu ilə əlaqələrim kəsilmişdi, rayondan təcrid olunmuş kimiydim və məni heç itirib-axtarmıdlardı. Ta 2002-ci ilde ictimai əsaslarla "Xudafərin" qəzətinə baş redaktor müavini gelənə qədər Cəbrayıl rayonu ilə əlaqələrim yox idi. 2009-cu yanvarından indiyə kimi isə yenə ictimai əsaslarla "Xudafərin" qəzətində baş redaktor kimi çalışmaqla yazarlıq missiyamı mənəvi borc olaraq yerinə yetirirəm və bundan da qürur duyub, təskinlik tapıram. Sözümüz canı odur ki, məcburi köçkünlüyün ağır dönmələrində "Döyüş" qəzeti mənə qucaq açdı və həyatımın dönüş mərhəlesi - "Döyüslü illərim" başlandı.

Hələ 1995-ci ilin mayında "Döyüş" qəzətində yazmışdım ki, torpaqlarımı işğaldan azad olandan sonra bu qəzətin səhifələrində çıxan yazılarımı toplayıb kitab şəklində nəşr etdirəcəyəm. Çox şükür ki, gec də olsa, torpaqlarımı yağı tapdağından azad olundu və o vaxtlar söylediyim arzum reallaşır. Əslində bu kitabı 2020-ci ilin sonlarında çap etdirəcəkdir. Çünkü 2020-ci ilin əvvələrindən bu yazıları kompüterdə yığılmağa vermişdim. Biliydim ki,

artıq vaxt-vədə yetişib və Qələbəmiz yaxınlaşdırır. 2020-ci ilin 3 aprelində gecə yuxumda gördüm ki, Dağtumas camaati Ziyarət dağının ətəyinə toplaşıb. Qonşumuz Molla Məhəmmədnəbi də mənə öz tutub soruşur ki, "Şakir müəllim, ağlin nə kəsir, torpaqlarımıza qayıdışın şərəfinə neçə qurban kəsək?". Mən də cavabımda dedim ki "ay Nəbi, kəsib camaatiq da, pul yiğaq bir iri (buynuzlu) heyvan alıb kəsək, bəsdi, Allah qəbul eləsin". Belə deyəndə Nəbi razılaşdı və camaati başına yığıb Ziyarət dağının başına qalxmağa başladı. Bax o vaxtlar mən bu kitabı çap elətdirəm üçünkomپüterdə yığılmağa vermişdim. Lakin müəyyən səbəblərdən kitabı çapı xeyli gecikdi. Qeyd edim ki, yuxum da çin çıxdı və 6-7 ay sonra ikinci Qarabağ məhərabəsi şəhidlərindən olan iki şəhidimiz haqqda olan məqalələrimdən ibarətdir. Ola bilsin ki, həmin dövrə bir neçə yazım da ara-bərədə it-bata düşüb. Çünkü məskunlaşdırığım Azadkənd kəndi rayon mərkəzində - Saatlı şəhərindən çox uzaq olduğundan, redaksiyaya vaxtında gedə bilməmişəm və qəzətde işq üzü görmüş yazılarının hamisini əldə edə bilməmişəm. Bir xeyli yazım da işq üzü görmədən qəzətin arxivində qalıb. Bu da o yazıların itkinlik taleyidir. Hər yazılan tarixə qovuşmur ki! Yazının da insanlar kimi taleyi var. İtkin düşən insanlar olduğu kimi, itkin düşən yazılar da olur. Hər halda yazılarılar tarixin bir parçasını özündə yaşadırlar. "Döyüslü illərim" də tarix(imiz)in bir parçasıdır. Tarixə dönən yazılar zamanın güzgüsü kimi bizi özümüzə göstərib tanıdırılar.

Qeyd edim ki, kitabda "Müxtəlif qəzətlərdən" rubrikasında ayri-ayrı qəzətlərdə gedən yazılarımdan bəzi nümunələri də oxucularımıza təqdim etmişəm. Bunu da ona görə təqdim edirəm ki, bu yazılarımn da çap tarixi "Döyüş"ə ayaq açandan sonra olub, yəni tarix-zaman baxımın-

dan "Döyüslü illər" dən sonraya təsadüf etdiyindən, onlardan bəzilərini ara-sıra olaraq burada vərirəm ki, bu illərdə, ağır qaçqınlıq-köckünlük dövründə təkcə "Döyüş" dəki metbu yazılarımla kifayətlənməmişəm, Saatlıya qonşu rayonlar olan Sabirabad, Hacıqabul, Əlibayramlı (Şirvan) şəhərlərində də ara-sıra məqalələrim işq üzü görüb.

1999-cu ilin oktyabrından yazıçı-publisist, şair Əlirza Xələflinin baş redaktorluğu ilə və mənim məsul katibliyimle nəşrə başlayan "Kredo" qəzətindəki yazılarım da yaradıcılıq baxımından həyatımda növbəti bir mərhələdir ki, qismət olsa, onları da cildlər şəklində ayrı-ayrı kitablar kimi nəşr etdirəcəyəm.

"Döyüslü illərim" - 1993-2002-ci illərdə qəzətin səhifələrində getmiş yazılarımdan və 2021-ci ilin oktyabrında ikinci Qarabağ məhərabəsi şəhidlərindən olan iki şəhidimiz haqqda olan məqalələrimdən ibarətdir. Ola bilsin ki, həmin dövrə bir neçə yazım da ara-bərədə it-bata düşüb. Çünkü məskunlaşdırığım Azadkənd kəndi rayon mərkəzində - Saatlı şəhərindən çox uzaq olduğundan, redaksiyaya vaxtında gedə bilməmişəm və qəzətde işq üzü görmüş yazılarının hamisini əldə edə bilməmişəm. Bir xeyli yazım da işq üzü görmədən qəzətin arxivində qalıb. Bu da o yazıların itkinlik taleyidir. Hər yazılan tarixə qovuşmur ki! Yazının da insanlar kimi taleyi var. İtkin düşən insanlar olduğu kimi, itkin düşən yazılar da olur. Hər halda yazılarılar tarixin bir parçasını özündə yaşadırlar. "Döyüslü illərim" də tarix(imiz)in bir parçasıdır. Tarixə dönən yazılar zamanın güzgüsü kimi bizi özümüzə göstərib tanıdırılar.

Şakir ALBALI



Professor Qəzənfər Kazimovla şair-publisist Əli Rza Xələfli ədəbi-publisistik qeydlər, xatirələr, şeirlər, təssüratlardan ibarət olan "Yaşayan Sərdar Əsəd"

(Gənclik", 2023) kitabını oxuculara təqdim ediblər. Kitabda həmçinin şair Sərdar Əsədin öz yaradıcılığından da bəzi nümunələr özünə yer alıb ki, bu da şair Sərdar Əsəd dünyasını ilə birbaşa tanışlığıga imkan yaratır. Yəni şair haqqında burada özünə yer alan ədəbi-publisistik yazılar fənunda şairin öz əsərlərinin də eyni kitabda getməsi əyanıliyi daha da artırmağa xidmət edir.

kişi cavanlığında igid bir oğlan olmuş, başı üstə at çapar, çapa-çapa tullanıb atın belində ayaq üstə durarmış. 20-ci illerdə Sovet hökumətinə qarşı mübarizə aparan Qaçaq Həsənin dəstəsinə qoşulmuş, nəhayət, bu hökumətin müvəqqəti olmadığını, xalqın xeyrinə çalışdığını görərək qacaqlardan ayrılmış, kənd - öz evinə qayitmışdır. Lakin hökumət tərefindən ailəlikcə Sibire sürgün edilmişdir. Körpe övladları olsadığını nəzərə alan hökumət bir il sonra onları sürgündən azad etmişdir. Həmin körpe Sərdar idi.

Heydər kişinin Sərdarla yanaşı, iki qızı da var idi. Böyük qızı mənim müellimələm olmuş, 2-ci sinifdə mənə dərs

virib" (s.115). Mən yazımın əvvəlində əbəs yera qeyd etmedim ki, kitabda Sərdar Əsədin öz yaradıcılığından örneklerin de verilməsi oxucu ilə şair arasındakı tənisişliyi daha da yaxınlaşdırır. Əlirza müəllimin işaret etdiyi və təqdir etdiyi S.Əsədin Şuşa ilə bağlı təssüratları - "Şuşa tumurcuqları" yazısı da kitabda gedib və istərdim ki, elə o yazını burda da oxuculara bir daha çatdırıram:

"Keçən ilin (1972-ci ilin - Ş.A.) yayında yolum Şuşaya düşmüştü. Bura yaxırıncı gəlmişdən on iki il keçirdi. Yaşlılıqlar qoynunda təzə ağ binaları, ağ çıçək açmış Şuşanı hələ də layiqincə yazılmayan gözəl və əbədi bir şeir kimi dinləyib oxudum..."

Oxuyub dinlədim...

Mürəkkəb və maraqlı tarixi hadisələr, təkrarolunmaz təbii abidələr və heyvətamız qaya heykəlləri ilə şəhər sənki yenidən qarşıma çıxdı. Dərin dərə, sırlı, iz itirən meşəli, nəğmələri təmənnəsiz bülbüllü, gəzintiləri tez-tez dayandıran, enişli-yoxuşlu yolları dirsək-dirsek, doğram-doğram döngəli, bulaqları zərif zümzüməli, muğamı zirvə çağırışlı bu dağüstü şəhərdə dağların üst mərtəbəsində bir-birinə qovuşan real, romantik, nikbin-qəmli, canlı hekayəcıl, dilavər lövhələrin yorulmaz dinləyicisine, oxucularına çevrildim.

Şuşanın ikinci fərqi və ziddiyəti, xüsusən bahar və yay vaxtlarında gedış-gəlişli, qonaq-qaralı olmasına dədir. Qəribədir ki, çoxdan soraqladığın könlünə düşən dost-tanışla Şuşa "təsadüfündə" görüşə bilərsən; Respublikamızın hörmətli dil və ədəbiyyat müəllimlərindən - 1949-cu ildən yaxşı tanıdığım unudulmaz dostum ağdamlı Sabir Rəhimovla məni də Şuşa rastlaşdırıcı. O günlər - ata Sabirin bir övladı da Şuşa yüksəkliyində dünyaya gəldi... Vərdişimə görə, ona da bildirmədiyim yaradıcı "iş üslubumdan" - zəminli şeir hissi axtarışından Sabir Rəhimov, deyəsən xəbərdar olmuşdu. Bunu mən oğlumla geri qayıdanda onun inca xəfiyyə açılan məmənun gülümşəmələrindən sezə bildim...

Şuşa - müxtəlif yerdən hər gün, hər saat maşınlarla tövsiyə-tövsiyə gələn, dolub-boşalan səyyar müşahidəçilər, fotomüxbirlər, tarixçilər, etnoqrafalar, ədəbiyyat və incəsənət işçiləri, həbələ jurnalistlər şəhəridir. Burada böyüklü-kicikli hamı gözüəcəq səyahətçi, qeyd və şərhçi, dincələn və turistdir. Azərbaycana və ölkəmizin digər ərazilərinə qabiliyyətli, istedadlı və görkəmlili şəxsiyyətlər çıxara bilən abidələr, mənzərələr, sərgisi təmiz, mavi hava yelkəni Şuşa - müəllimlərimizin, pioner və məktəblilərimizin də sevə-sevə gəzdikləri, gəzə-gəə dincədikləri, mənbələri bitib-tükənməz, sinəsi dolu guşələrindəndir.

Aşağıdakı şərlər də orada ayaq tutub dirçəlmiş, orada yaranmışdır" (s.117-118).

Bu qeydlərin davamında isə "Şuşa - Şuşə" silsiləsi adı altında S.Əsədin 8 şeiri verilmişdir.

Kitabda Tükəzban Əsədova, H.Mirəmov, Tahir Kazimov, Ləman Abbaszadə, Elçin Kamal, Əjdər Fərzəli, Şakir Albalıyev, Fariz Çobanoğlu, İlyas Tapdıq, Əlibala Zalov, Şəddat Cəfərov, Zaur Əbülfətəoğlu, Ramiz Heydər, Eldar Şahvələddi, Cavad Cavadlı, Şamaxıllı Məmmədov, Hafiz Rüstəm, Yusif Dirili kimi dəyərli qələm sahiblərinin də şair Sərdar Əsəd işığında yazıları verilmişdir. Şairin ölüm və yaradıcılıq yolunun səhifələri "Yaşayan Sərdar Əsəd" kitabından səhifələrinə köçürüllüb oxuculara çatdırılmışdır.

Əlif oğlu Şakir

i.Nəsimi dilinin əhatəli tədqiqi

Professor Sevil

Mehdiyeva, felsefə

doktorları

Türkan

Əsgərova və Şahnaz-

xanım

Şükürzadənin

AMEA Nəsimi adına

Dilçilik

Institutu tərə-

findən

"İmadəddin

Nəsimi: dili və əslu-

"(Afpoliqraf",

2019) kitabı çap olun-

muşdur. Leksika. Söz

yaradıcılığı. Frazeolo-

giya və Morfoloji

etüdlər (isim, say və

feil üzrə) adlı bölmə-

lərdən ibarət geniş-

həcmli kitabın əvvə-

lində ölkə prezidenti

İlham Əliyevin 2019-

cu ilde İ.Nəsiminin

650 illik yubileyinin qeyd edilməsi və 2019-cu ilin "Nəsimi ili" elan olunması haqqında Sərəncamları verilmişdir.

"Nəsimi ilk dəfə Azərbaycan türk dili sözlərinə (əhatəli şəkildə) ədəbi dil səlahiyyəti verdi" cümləsinin epi-

qraf kimi verildiyi "İ.Nəsimi dili haqqında: Seyid İma-

dəddin Nəsimi Azərbaycan ədəbi dilinin banisidir" adlı

ön sözən oxuyuruq: "Nəsiminin en böyük qəhrəmanlı-

lıq ilk növbədə onun öz ana dilində eruz vəznini cilov-

laya bilmək istədə, ana dilini zamanın, dövrün hege-

mon (qalib) dilləri - fars və ərəb dilleri səviyyəsine qal-

dırmazı, Azərbaycan türk dilini fars, ərəb dilleri ilə rəqa-

bətə çəkməsi və bu çətin rəqabətdə Azərbaycan türk di-

linin üstünlüyünü öz təkrarsız istədədi ilə təsdiq edə bil-

məsi id. İlk dəfə Nəsimi qlobal şəkildə Azərbaycan türk

dili sözlərinə ədəbi dil səlahiyyəti verdi, ilk dəfə məhz

Nəsimi xalq dilinin dərinliklərinə varmaqla, xalq dilinin

dərinliklərdən durrələr seçərək, ana dilinin hər bir

sözünə, ifadəsinə "dad verdi", onları "dada getirdi". Nə-

simi dünya səviyyəsində ilk poliqlot şairlərdəndir. Lakin

bu halda da Nəsimi və Nəsimidən sonra gələn Azər-

baycanın bütün poliqlot şairləri Şərqi digər şairlərindən

bir addım irali getdilər: onlar, eləcə də dahi Nəsimi

yalnız iki dildə (fars və ərəb dillerində) yox, üç dildə -

ana dili olan Azərbaycan türk dilində "Divan" yaratdı.

Sübüt etdi ki, dərin felsefi mənalı, milli sözlərlə bəzən-

miş poeziya nümunələrini Azərbaycan türk dilində de

yaratmaq olar. Bunun ən bariz nümunəsini öz təkrarsız

bədii yaradıcılığı ilə nümayiş etdirdi, Azərbaycan ədəbi

dilinin banisi olmaq missiyasını qazandı. Dünya ədə-

biyyati tarixi təcrübəsi göstərir ki, Əlişir Nəvaiy özbək

edəbi dilinin banisi (Borovkov), A.S.Puşkin rus ədəbi

dilinin banisi hesab olunurlar (Vinoqradov). Bu gün

böyük faxaret hissi ilə biz də deye bilərik ki, Nəsimi

Azərbaycan ədəbi dilinin banisidir. Şərqi dahi şairleri

kimi, Nəsimi de filosof şair idi. Onun fəlsəfi qəzəllərinin

böyük bir hissəsi aydın, səlis, əsl xalq dili sözləri ilə ze-

nəgin olduğundan sade xalq da onu aydın başa düşürdü.

Nəsimi Ana dilinin təbliğatçısı kimi fəlsəfi ideya və

məsəlekinin öz xalqına tam çatması üçün bu yoldan bir

vasitə kimi istifadə edirdi. Əslinde Nəsiminin təbliğatçısı

olduğu hürufilinə de rüseyimində xalq və xalqlılıq

ideyası dururdu: Nəsimi, ilk növbədə, xalqçı idi, sözün

həqiqi mənasında xalq şairi idi!" (səh.10).

Beləcə, professor Sevil Mehdiyeva İ.Nəsiminin ya-

radıcılığına yüksək dəyər verəndən sonra "Azərbaycan

ədəbi dilinin təşəkkülündə Nəsiminin rolü" adlı giriş ya-

zısi ilə Sevil Mehdiyeva və Şahnazxanım Şükürzadə

şairin əsərlərini dilçilik baxımından təhlilə çəkərək elmi

fikirləri nümayiş etdirirər.

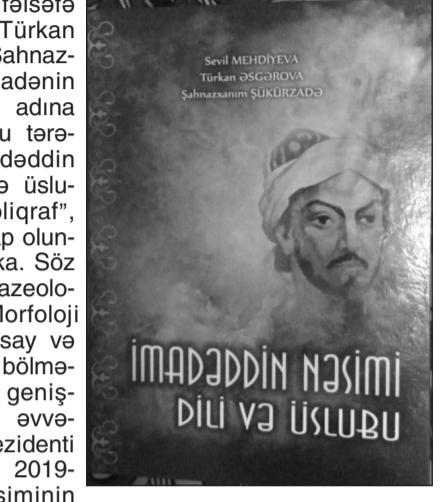
Kitabın "İmadəddin Nəsimi dilinin lügət tərkibi" adlı 1-ci fəsil Şahnazxanım Şükürzadə tərəfindən, "Nəsimi dilində sözlərin semantik təhlili" adlı 2-ci fəsil yəne Şahnazxanım Şükürzadə tərəfindən (bu fəsildeki Nəsimi "Divan"ında söz yaradıcılığı bəhsini professor Sevil Mehdiyevaya məxsusdur) və "Nəsimi dilində sözlərin mənşəcə təhlili" adlı 3-cü fəsil Şahnazxanım Şükürzadə tərəfindən işlənilmişdir. Hər üç fəsilde şairin dili leksik - semantik baxımından əhatəli tədqiq olunmuş, Nəsimi dilinin zənginlikləri dilçilik baxımından hərtərəflı izahını tapmışdır.

Kitabın "Nəsimi dilinin frazeologiyası" adlı 4-cü fəsil dosent Türkən Mirzə qızı Əsgərova tərəfindən tədqiqə çəkilmişdir. Türkən xanım burada Nəsimi dilində rəst gəlinən frazeoloji vahidlərin müxtəlif qruplar üzərə təsnifatını aparmış və onları bütöv, əhatəli təhlilini vermişdir.

"Nəsimi dilinin qrammatik quruluşu haqqında" adlı 5-ci fəsil isə "Hal kateqoriyası" bəhsini istisna olmaqla (Şahnazxanım Şükürzadə işləyib) professor Sevil Hacı qızı Mehdiyeva tərəfindən araya-ərsəyə gelmişdir.

Beləcə, hər üç dilci alının - Sevil Mehdiyeva, Türkən Əsgərova və Şahnazxanım Cümşəd qızı Şükürzadənin gərgin elmi araşdırılmaları sayesində Nəsimişunaslıqla dəyərli sanballı bir kitab töhfə olunmuşdur. Müəlliflər dilçilik elmimizə bundan sonra da zəngin dəyərlə araşdırılmalar aparmaqda uğurlar arzulayırıam!

Şakir Əlif oğlu



SƏRDAR ƏSƏDİ TANIDAN KİTAB



Yazıcı Kamil Əfsəroğlunun "Gilavar" ("Mütərcim", 2019) kitabına eyniadlı romanı və hekayələri toplanıb. "Gilavar" romanını oxub qurtardıqdan sonra ister-istəməz yadıda Vidadi Hümbətovun "Xudafərin" qəzetində çap etdirdiyim "Cəbrayıllı mənəviyyatı" adlı yazısı və "Bir zamanlar" adlı mənzuməsi düşdü. Vidadi müəllim "Bir zamanlar" şeirində Cəbrayıllı şəhərinin tanınan, sayılan - seçilən adamlarını nəzmə çəkib, onların simasında Cəbrayıllı günlərə səyahət edir, "Cəbrayıllı mənəviyyatı" yazılarında isə Cəbrayıllıların halal, saf, sağlam əqidə sahibi olduqlarından böyük ruh yüksəkliyi ilə söz açır. Beləcə, poeziyanın yüyrik dili ilə dağ vüqarlı insanları tərənnüm etməklə Vidadi Hümbətov 1960-1970-ci illərin Cəbrayıllını təsəvvürümüzə canlandırır.

Filogiya üzrə felsefə doktoru Qumru Şəhriyarın qələmə aldığı "Qalalı məhəlləsi" kitabı isə Cəbrayıllı şəhərinin bir adlı-sənli məhəlləsi kimi Qalalılar məhəlləsindən sənedli şəkilde bəhs açmaqla yaddaşımızda bir canlanma yaradır. Bədii nəsrin, xüsusən də roman janrıının mövzu, məzmun baxımdan əhatə dairesinin daha geniş olması yazıçı kimi Kamil Əfsəroğluya 1960-1970-ci illər Cəbrayıllı ab-havasını yetərincə təsvir etməyə böyük imkanlar açıb. "Gilavar" romanı bədii nəsrin dili ilə o dövrlərdəki Cəbrayıllı şəhərinə təkcə bədii baxımdan yox, həm də elə həyatı gerçəklilikləri eks elətdirmək baxımdan da güzgү tutub. Bele ki, müəllif özü uşaqlıqdan xatırladığı, şahidi olduğu hadisələri bədii təxəyyülünün süzgəcindən keçirməklə nəql edir, bu zaman həm özünü yazıcı baxışlarını bədii təsvir şəklində oxuculara çatdırır, həm də ki, gördüyü, tanıdığı insanların və yerlərin adını, ünvanını düzgün çatdırmaqla tarixə yoldaşlıq edir. Bununla da Cəbrayıllı şəhəri ilə bağlı tarixi bir əsəri bizlərə təqdim edir.

Təsadüfi deyil ki, yazıçı romana epiqraf olaraq belə bir nostalji duyğular oyadan cümlə seçib: "Uşaqlıq çağımı rastlaşsaydım, bağrıma basardım". Əvvəla, belə bir cümlə özü tapıntıdır - yeni müəllifin yazıçı qələminin tapıntısı. İkincisi, romanı oxub bitirdikdən sonra bir daha əsərin əvvəlində verilmiş bu kelamin əbəs yera yazılııldığıñ fərqində olursan ki, müəllifin romanda təsvir elədiyi hadisə və əhvalatlar demək olar ki, onun uşaqlıq, gənclik illərinin xatirələri fonunda cəreyan edir.

Roman janrıının tələblərinə uyğun olaraq burada da təsvir edilənlər təkcə bir məkanla - Cəbrayıllı şəhəri ilə məhdudlaşdırıb, tələblilik illərini keçirdiyi Bakı şəhəri və bakişlaların danışq tərzi də ince yazıçılıq müşahidəçiliyi ilə eksini tapıb:

"Murad məhəllədə ona olan ikili, istili soyuq münasibətin səbəbini bilsə də, özünü o yere qoymurdu. Buranın camaatinin ləhcəsi də qəribəydi, çox sözü başa düşmək olmurdu. Bu məsələdə Fikrət köməyimiz yetirdi, şərqsüaslıqda oxuyurdur, dilçiliyə hevəslidi. Bizi başa salırdı ki, nöşün-niyi, yaxçı-yaxşı, qədeş-qardaş, alayı-başqa anlamadı. Bele sözler çox idi, yazsaydın, qalın lügət alınardı.

Bu küçə bir hadisəyə də mənim yadimdə qalmışdı. Birinci kursda oxuyanda "Zoloto pero" deyilən kitayski qələmi tramvayda qoltuq cibimdən çıxarımlıdılar. Burada hər məsləkdə, hər xasiyyətdə adam yaşayırdı, öz sakinləri, qayda-qanunları, teher-töhrüyle şəhər içinde şəhər idi Sovetski...

Sovetskiyə bələdiyimi həmsöhbətimə bildirmək niyyətiylə dedim:

- O vaxt 11 nömrəli tramvay da ordan keçirdi.

Tramvaydan söz salmağım oğlanın ürəyindən oldu, çöhəsi nurlandı.

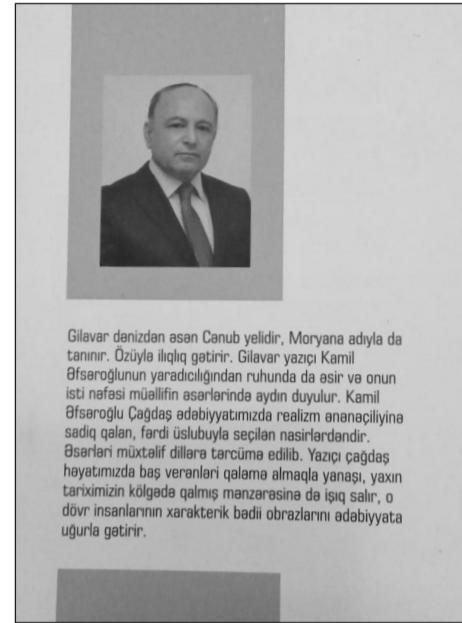
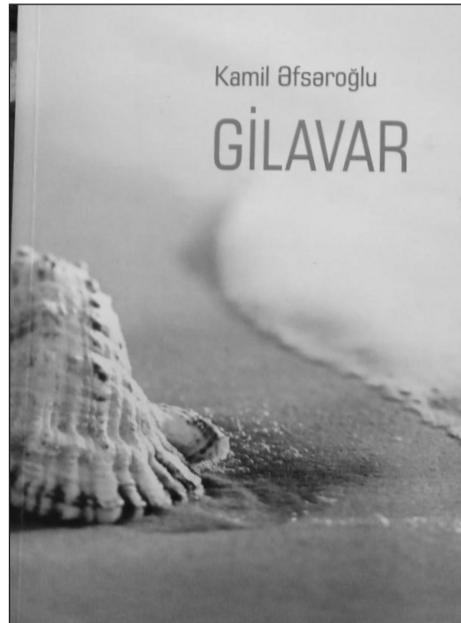
- Sağı ol sən! Eləncik id... - dedi. Papiroso damağına apardı. - Gül kimi tramvayı nös yığışdırıb, bilmirəm. elə onuyun da küçənin xeyir-bərkəti qaçdı. Sovetski cayollarının çoxu tramvaylardan dolanırdı.

- Tramvay süründürülər? - soruştum.

O, başını buladı.

- Hə, bildim, konduktor işləyirdilər, -bu dəfə inamlı danışdım. Sözlərimin doğruluğuna şübhəm yox idi, öz adımı bildiyim kimi əmin idim. Uşağa da ayındı ki, tramvaylarda iki adamdan savayı işleyən yoxdu, bir sürücüdü, bir də konduktor. Tramvay qatar deyil ha, maşinisti, maşinist köməkçisi, beş-on bələdçi, briqadı, müfəttişləri olsun.

CƏBRAYIL ŞƏHƏRİNİN BƏDİİ MƏNZƏRƏSİ



Oğlanın başını bulamadığından bildim ki, gümanım yenə məni yanıldır.

- Kəttim, sən tramvayda kişi konduktor görmüsən, bəgəm? - soruştı" (səh.19).

Göründüyü kimi, burada yazıçı Bakı şəhərinin o dövrkü mənzərəsini yerli-yataqlı, yəni çox realistcəsinə təqdim edə bilir, bakişlaların ləhcəsini, "Sovetski" məhəlləsini, tramvay nəqliyyatının Bakıdakı hərəkətinini və s. təbiiliklə təsvir edir.

Bu minvalla yazıçı Kamil Əfsəroğlu o dövr Bakısını - tramvay, trolleybus nəqliyyat vasitələrindən tutmuş Bayıl bazarı və s.-cən hamısını ustalıqla əsərə gətirir, görənləri xəyalən o dövrə qaytarır, görməyənlərin isə təsəvvüründə o dövr Bakısını reallığı ilə canlandırmaya nail olur. Əslində, bu, müəllifin yazıçı kimi uğurudur. Əsərdə yazıçılıqla bağlı bir maraqlı müəllif haşıyəsi da var: "Bazarın ayağında paliddan düzəldilmiş şoraba çellekləri masanı əvəz eləyirdi, üstüne qəzet sərib, əməlli-başlı süfre açırdıq. Dəyanət deyirdi ləzgi şorabasının qoxusu gələndə adam araq içmək istəyir. İçən vaxtlarımız da olurdu. Araqdan dümleyir, ordanburdan səhbət eləyirdik. Daha doğrusu, Dəyanət şirin-şirin danışır, mən qulaq asırdım. "Bazar dəyədi, burda baş verənləri, görüb-eşitdiklərini qələmə alan yaxşı yazıçı olar" - ağlımdan ötürürdüm. Əslində, yazıçılıq uşaqlıq arzum idı və məni filologiya fakultəsinə gətirən də bu arzuydu. Rayon qəzeti ndən cızma-qaralarım çıxmışdı. İnstitutu girdən, "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzeti ndən "İlk şəhər" adlı hekayəm dərc olunanın sonra özümə inamim artmışdı ki, mən artıq yazıçıyam. Amma Dəyanətin bir səhbətindən sonra yanlış qənəətə gəldiyimi anladım. Dostum nağıl eləyirdi ki, bazara bir şair gəlirdi, yoğun səsi vardi, bir kilo pomidor şorabasıyla bir araq vururdu. Deyirdi məni şair eləyən araqdı, bir də bu bazar. Hamı buranı alverxana bilir, amma söz adımı bu məkanı qaynar qazan, əsl həyat məktəbi sanır, yaxşısanın-pisiyən, şiriniyən-acısanın... Bu sözlərdən sonra mənim baxışım dəyişdi və inanmağa başladım ki, heç bir ali məktəb yazıçı buraxmir, yazılımı Həyat deyilən universitet yetişdirir. Böyük rus yazıçı Maksim Qorki də elə həyat universitetdən keçib.

İmkan tapdıqca, yolumu bu məkandan, şair demiş, qaynar qazandan salmağa çalışır, bu qazanda qaynamaq istəyirdim. Mənə elə gəlirdi hər gelişimdə bazara adı bir alici kimi girir, oradan yazıçı kimi çıxıram. Bu şüşə məkanda baş verənlərə başqa gözlə baxır, başqalarının görmədiyini görə bilirdim. İnanırdı ki, buraya hər gelişim məni söz sənətinə, söz dünyasına bir köynək də yaxınlaşdırır. Gözüaçq olmağa çalışırdım. Həyata açıq gözlə baxmaq adama çox şey verir və bir qədər qəribə səslənəs də, deyim ki, gördüyüne özgə don geydirə bilir, hətta insanların ürəyini belə oxumağı bacarı-

onlar burada yaşayırlar. Gözləyirdik ki, bax indicə kitablardan çıxacaq, əlimizdən tutub bizi öz nağıllarına götürəcəklər. Hərden bəhsimiz də düşürdü: Kərəm deyirdi Cirtdan menim dostumu, Elman deyirdi yox, menim dostumu. Cirtdanı mən de özümə dəst bilirdim. Bəhsimizə anam və Səməngül xala son qoyur, saçımızı tumarlayıb deyirdilər nağıllardakı Cirtdan, Qoğal, Qırımızipapaq bütün uşaqların dostudu. Bilmirdik ki, bu kitablar aləmindən başlayan yol bizim tale yolumuzdu, hər kəsi öz bəxtinə, öz qismətinə aparacaq: Kərəm Nazirlər Kabinetində məsul işlərdə çalışacaq, Qarabağ münaqişəsinin ağır vaxtlarında rayonun icra başçısı olacaq, Elman alimlik dərəcəsi alıb, Milli Bankın sədri vəzifəsinədək yüksələcək, mənə isə jurnalistlik, yazıçılıq nəsib olacaq...

- Ay qızlar, baxın! Rac Kapur gəlir! - kitabxanaçı Növrəstə xala pəncərədən küçəye boylandı.

Rac Kapur adını Fikrətə ayama qoşmuşdular, məşhur hind aktyoruna elə oxşayırdı, sanki bir almanın iki bölünmüş parasıydılar. Deyirdilər onları yanaşı qoysalar, Rita bele seçə bilmez həqiqi Rac hansıdı, yalançı Rac hansı...

Fikrət onuncu sinifdə oxuyurdu. Dərsdən çıxanda yoluñ kitabxanadan salırdı, oxuduğu kitabı qaytarır, yenisini götürürdü. Kinodakı Rac Kapur kimi onun da üzündən xərif təbəssüm kəm olmurdu. Civəydi elə bil, bir yerdə durmurdu, danişığı da püfərək idi" (s.120-121).

Kitabdan getirdiyim bu parçada müəllifin uşaqlıq xatirələri işığında o dövr Cəbrayıllı şəhərinin ab-havası canlanır və eyni zamanda rayonun tanınmış simalarının adalarının çəkilmesi isə birbaşa əsərin tarixi roman janrında qələme alındığını göstərir.

Yazıçı əsərdə qonum-qonşu münasibələrindəki səmimiyyətdən tutmuş el adənenələrinin keçirilməsinə kimi hamisini ustalıqla qələmə alır, necə deyərlər, o dövrük Cəbrayıllı şəhərinin əyani, real mənzərəsini yaddaşımızdən canlı kinolenti kimi gelib keçməsini temin edir: "Novruz ən çox sevdiyim bayram idi. Bu bayramın gelişini uşaqlı-böyüklü hamı gözleyirdi. Evlərdən dadlı yemək ətri yayılırdı. Şəmil dayının böyük oğlu Arif həyətdə səhnə qurub, tarçılırdı. Evlərə papaq atan, kosa-kosa oynayan uşaqların çalğı-valğısı, lopa yandırıb havaya uçuranların səs-kübü aləmi başına götürürdü. Ədalət papaq atmaqdə ehtiyatlı davranırdı, çünkü bir dəfə qonşuya atdıığı papaq helim qazanına düşmüdü. Qulaq fəlinə çıxanlar xoş söz etmək diləyi ilə qapı pulsurdular. Evdə atam bize xəberdarlıq edirdi ki, ucadan gülməyək, nəğmə oxumayaq, qonşudan - Əyyub dayığıldən ayıbdı. Amma onları da mənzilindən nəsə dadlı yemək ətri gəlirdi. Anam deyirdi Pakizə arvad halva çalıb, qara bayram eləyirlər. qara bayram - bu sözdən əşənirdim. Fəxreddin qapı-qapı düşür, yuxaya bükülmüş ehsan halvası paylaşırdı. Dehliz qonşusu olduğundan payı birinci bize verirdi. Anam xəsiyyətəmə bələd idi, o teami mənə təklif eləmirdi, bilirdi ki, nə qədər lezzətli olsa da, dilimə vurmaram, çünkü o, qara bayram halvalıydı.

Yayda mənzillərin qapı-pəncəresi açıq olurdu. Bir dəfə baxdım ki, Pakizə xala üzünü göye tutub, özlüyündə nəsə piçiləndir, əylib qalxır. Gördüyüüm anama danişanda, o dedi ki, Pakizə arvad namaz qılır, sən bunu heç kimə demə, yoxsa Əyyub kishini işdən çıxaralar. Mən namazın nə olduğunu bilməsəm də, anladım ki, nəsə yaşaqlı əməldi və istəməzdəm ki, Əyyub dayını işdən çıxarsınlar. Hər səhər Əyyub dayını idarəyə tərəf arxayın-arxayın gedən görən-də ürəyim yerinə gəlirdi, bilirdim ki, onu işdən çıxarmayıblar.

(Ardı səh. 6-da)



CƏBRAYIL ŞƏHƏRİNİN BƏDİİ MƏNZƏRƏSİ

(Əvvəli səh. 5-də)

Axşama yaxın maliyyə idarəsinin qulluqçuları iki-bir, üç-bir dağlılış gedirdilər. İdarədən ən sonda Əyyub dayı çıxdı, jildə macan əlli-almış addimlıq yolu elə ehmal-ehmal gəlirdi, sanki uzun bir məsafə qət eləyirdi. Nurlu sıfətində yorğunluq sezilsə də, bunu dilinə gətirmirdi. Uşaqları görəndə elə bil üzüne gün doğurdu, çohrəsi açıldı. Hamımızla el tutur, kefimizi soruşurdu.

Oğlu Fəxrəddin deyirdi ki, aşağı məhəllədə, məktəbin yanında əvvələn təkdirirler, ora köçəcəklər. Hər dəfə bu barədə danışanda Fəxrəddinin gözleri dolurdu. Mən de doluxsunurdum, jildomu Əyyub dayısız, Pakizə xalasız təsəvvür edə bilmir, ağlıma siğışdırırdım.

Maliyyə idarəsinin qulluqçuları dağlılış gedəndən sonra gecə qarovelçusu Şükür kisinin işi başlayırdı. Buranı kimdən, nədən qoruyurdu, bilmirdik. Bildiyimiz buydu ki, əlində silahı yox idi, çomağıvardı və idarəni ucutoppuzlu əl ağaçılıq qoruyurdu. Amma sən demə, bu yaşı adam çomaqla yalnız idarəni yox, həm de özünü qoruyurmuş. Yolu Çətənə dərəsindən keçdiyindən, itəqurda ürcəh olmaqdan ehtiyat eləyirdi" (s.123-124).

Fikir verisinzimi, yazıçı Novruz bayramının şəhərə qarşısında canlanır. Hətta "Evlərə papəq atan, kosa-kosa oynayan uşaqların" Novruz sevincini də bədii ustalıqla əsərin canına hopdurub. Halbuki bu gün bəziləri əsassız yere Novruzda, Çərşənbədə papagatlı adətinin olmamasından danışır, özlərini guya ki, "duruluşa çıxarmağa" canfəşanlıq edirlər. Daha Novruz bayramının mərasimi mənasının dərinliyinə baş vura bilmirlər ki, bu bir bayram ritualıdır ki, bir silsilə təşkil edir.

Yazıçı burada qara bayramdan da söz salmaqla o vaxtlar bu adət-ənənənin necə keçirildiyini diqqətə çatdırmaqla həm de oxucular folklor-ətnöqrafikönlü bilgiliyi xatırlatmış olur. Pakizə arvadın sovet sisteminde namaz qılmağa qoyduğu yasağa görə xəlvətcə namaz qılmasını göstərən yazıçı bununla o dövrün ictimai-siyasi mənzərəsini də əsərdə vermişdir.

Kamil Əfsəroğlu Cəbrayıl rayonunun ictimai-siyasi aynası olan "Xudafərin" (o vaxtkı "Lenin bayrağı", sonralar isə "Kolxoçu") qəzeti ilə bağlı uşaqlıq təssüfatlarını da bədii ustalıqla romanda əks elətdirib: "Lenin bayrağı" qəzetinin redaksiyası qəsəbənin mərkəzində - Çinar kəhrizin on-on beş addimlığında. Atam ali partiya məktəbi ni bitirib rayona qayıdanda onu qəzətə redaktor qoymuşdular. Evimizə yaxın olduğundan, hərdən redaksiyaya gedirdim. Kabinetdeki kuşetkada oturub atamın otaqda gəzişə-gəzişə makinaçığı material diktə elədiyinə, yazıları necə diqqətlə oxuduğuna fikir verirdim. Burada gördüklerim məndən ötrü nağıllı bir dünya idi. Bəzən redaksiyada şəhərdən gelən qonaqlar da olurdu. Atam məni şəhəri həmkarlarına təqdim edir, zərafatla deyirdi ki, gələcəyin jurnalistidi. O vaxt mən məktəbe getmirdim, jurnalistin ne olduğunu da bilmirdim.

Dəhlizin o başındakı mətbəe isə mənə əsl möcüzə kimi görünürdü. Mürəttiblərin şriftləri əllə tək-tək necə yiğdiqlarına, qəzətin çap maşınının çıxmamasına baxmaqdan doymurdum. Mətbəədəki yağ, boyaya iyini təbim götürməsə də, dözür, özümü başqa bir aləmdə hiss eləyirdim. Çap maşınının aramsız gurultusu bele məni bezdirmirdi. Üst-başımın maşın yağına, boyaya batlığı vaxtlar da olurdu və bu pintiliyimin üstündə anam evdə məni danlayır, paltarimdakı lə-

kələri ağ neftlə silib təmizləyirdi.

Redaksiyanın binasından çıxanda eve tələsmirdim, kəhrizin gözünə enib, su içirdim. Bu kəhrizin bəlkə də dünyada tayi-bərabəri yox idi. Su nəhəng çinar ağacının qalın kökləri arasından axırdı, özü də buz kimiymi, adamın dişlerini sızlardı. Çinar iri budaqlarını kəhrizin üzərində çətir kimi açmışdı, deyilənə görə, bu ağacın səkkiz yüzden çox yaşı vardı. Kəhrizi isə çar vaxtında Hüseyin ağa adlı malli-pullu bir bəy qazdırılmışdı. Sovet quruluşu gələndə kəhrizə Leninin adını versələr də, yerli əhali buranı Hüseyin ağa kəhrizi kimi tanıydı. El arasında Çinar kəhriz de deyirdiler, kəhrizin tarixini qalalı Məşədi Abış kişi yaxşı bilirdi. Danışırkı ki, Hüseyin ağa kəhrizi qızıl pula iranlı kankanlara qazdırıb. Yalan olmasın, lağımı ermənilərin məskunlaşdığı Hərəkül kəndinədək uzanırdı və indiyəcən suyu bir damcı da azalmamışdı. Təşnəsini söndürmək isteyənlər kəhrizin gözüne düşüb buz kimi sudan içir, hər kəs ürəyində Leninə yox, Hüseyin ağa rəhmət oxuyurdu.

Könlü çay isteyən isə qalxırıdı çinarın qalın gövdəsinə sıyrılmış çayxananın ikinci mərtəbəsinə. Çayxananın bir üzü döşdək Qalalılar məhəlləsinə baxırdı. Bu məhəllə başqalarından seçilirdi, həyat-bacısı, ev-eşiyilə, ele insanlarıyla da. Çar zamanında Şuşa qalasından köçüb gəlmişdilər, ona görə də bu obaya Qalalılar məhəlləsi deyirdilər" (s.130-131).

Göründüyü kimi, K.Əfsəroğlu yazıçı ustalığı ilə tarixi roman janının tələbləri çərçivəsində Cəbrayıl rayonunun şəhər mərkəzini bədii sözün sıqlitı ilə əhatəli şəkildə əsərin canına - ruhuna hopdurmuşdur. O dərəcədə sənətkarlıqla bunu bacarmışdır ki, hətta həmin ərazini tanımayan oxucuların da təsəvvüründə bir kinolenti kimi o dövrün Cəbrayılı canlanır, insanlar özlərini təsvir edilən məkanda və hadisələrin içində olmuş kimi görə bilirlər. Əlbəttə, bu, yazıçı dilinin cazibədarlığından, hadisələri təbiiliklə verə bilməsindən doğur.

Yaddaşda əbədi iz salan məktəb illərindən söz salan yazıçı o dövrü belə təsvir edir: "Yeni məhəllədə yaşıdlarım da az deyildi: Zakir, Əhməd, Seyran, Qurban. 1957-ci il sentyabrın 1-ində birinci sinfə də birlikdə getdik. Köhne jildəmdəki dostum Namiqin bizim sinifə düşməyinə çox sevindim. Tamaranın kiçik bacısı Tünzalə və əmisi oğlu Fariz də bizimlə oxuyurdu. Namiqə bir parta arxasında oturur, tənəffüs də bir yerde olurduq. Namiq dedi ki, xalasının oğlu olub, adını Kamal qoyublar. İltifat dayının ailəsiyle yaxınlığımız vardi və bu yaxınlıq sonradan kirveliklə daha da möhkəmləndi" (s.148). Əbəs deməyiblər ki, uşaq beyni ağ ləvhədir, ora nə yazılısa, əbədilik yaddaşa həkk olub qalır. Bu baxımdan da Kamil Əfsəroğlu uşaqlıq yaddaşındakıları yazıçı təxəyyülü ilə əsərə uğurla gətirə bilmüşdür.

Əsəri uğurlu edən əsas cəhətlərdən biri də məhz yazıçının təsvir elədiyi doğma məkanı belə təbiiliklə təqdim edə bilməsindədir. Bu təbiilik həm də yazıçı ilə oxucu arasında bir səmimiyyət körpüsü - uğurlu səhətələşmə rolunu oynayır. Yazıçı o dövrün rəsmi bayramlarının keçirilməsini də təsvirə gətirir, paradda kimlərin gelib-keçməsini də diqqətə çəkir: "Nümayişdən alay-alay keçən mühərbiə iştirakçıları arasında Zeyni dayı, İezgi Cəbrayıl, Qaraxan dayı da vardi. Mənim atam, Elmanın atası Sirac dayı, Vaqifin atası Yağub Hüseynov, kırvəmiz İltifat isə digər rəhbər vəzifəlilərlə birlikdə nümayişçiləri tribunadan salamlayırdılar.

Qələbənin qazanılmasına mühərbiə veteranlarının hər birinin payı vardi. Amma mən bu bayramda, bu nümayişdə qəssab İbadullanı görmək istəmirdim. Mayası ha-

ramlıqla tutulmuş bu ödsifət, bədxah adamın bükülü qalmış barmaqları gözümüzün qabağından çekilmirdi. O, yalnız qırğıdı mal-heyvana yox, həyata da qəssab gözüylə baxır, qəssab meyarlarıyla yaşayırıd, təki alıbsatsın, təki kəsib-soysun. Elə bildirdim bu ətiaci adam satdığı etlə bahəm imanını, vicdanını da terəziyə qoyur" (s.193).

Maraqlıdır ki, müəllif mənfi tipləri də əsərə gətirməkdən çəkinmir, kimin kim olduğunu yazıçı şəxsiyyətinin özünə güvən, özünə inam hissindən qaynaqlanır. "Allahqulu isə mehrini itə-küçüye salmışdı. Qapısında saxladıqı qancığın balalarını bəsləyib böyüdür, yaylağa gedən elat adamlarına verib, xırdbaba dəyişirdi. Bir yol itini həftə bazarına da çıxarmış, amma heyvanın üzünə baxan belə olmamışdı. Bu mahalda cəddi-babadan iti neyləsə aldəyiş etsələr də, amma satmaz, buna xor baxarmışlar. Allahqulu da eləcəsizliyindən köpəyi heçə-puça vermiş, iki ördəyə dəyişmişdi. Öz boğazından kəsib ördəkləri yemləyir, deyirdi hərəsinin bir toğlucan maliyyəti var. Onun hərəzliyinə fikir verən olmurdu, bilişdilər ki, malını mataha mindirir" (s.202).

Burada yazıçı həm də xalqımıza xas olan milli-mental dəyərləri dile getirib itlə bağılı xəlqi düşüncədə mövcud olan bəzi ince nüansları ifadə eləyib. Misal üçün, itin sədaqətliliyindən danişanda, birisi iti tərifləyərkən də "dündü, itə yaxşı deməzlər, amma bir yaxşı itimiz vardi" şeklinde ifadələr işlədirik. Burada "malını mataha mindirmək" ifadəsi yadına rəhmətlik anamdan eşitdiyim bir atalar sözünüaldi:

- Malı kim pis eləyər?

- Yiyesi!"

Sual-cavab formasında olan bu deyim əsərlərdə böyük həqiqəti ifadə edir. Bunları xatırlatmaqdə məqsədim həm də odur ki, əger yazıçı əsəri oxuyan oxucuda müəyyən hissələri oyada bilirsə, xüsusən də milli duygularla bağlı, qan yaddaşı ilə bağlı duygularla tərəfə bilirsə, demək, o yazıçı həm də öz xalqının danişan dili, yaran əli olmaqla xəlqiliklə yoğrulmuş əsəre imza atıb. Bu mənada Kamil Əfsəroğlu həm də xəlqi duygulara sadiq bir yazıçıdır.

"Allahqulu köhne çempionun sözlərini qulağından ötürürdü. Qonşusunun onu Qulu çağırmağını həzm eleməsə də, üstüne getmirdi. Şahlar ona deyirdi sənin adının mənası Allahan kölesi, qulu deməkdi. Allah bilsə ki, onun sənin kimi qulu var, özünü göydən başaşağı buraxar yere. Zarafata salsa da məktəbdə aldığı ateizm təlim-terbiyəsi coxları kimi onun da davranışında, söz-söhbətində özünü bildirirdi və oxuyub öyrəndiklərini her dəfə timsallarla sübuta yetirməyə çalışırıd. Deyirdi ikinci Dünya müharibəsində bir başdanxarabın - Hitlerin ucbatından milyonlarla uşaqlı-böyüklü insan qırıldı, şəhərlər, kəndlər xaraba qaldı. Uca Yaradan dediyimiz, bəs, hardaydı, niyə hökmünü göstərmədi? Bir dəli Hitlerə gücü çatmayıan Allahı mən neyinirəm? Onun belə danişığı rəsmi dairələrdəkilerin canına sari yağı təki yayılırdı, yəni kişinin oğlu əsl kommunistdi. O allahsızın sözlərindən coxlarının üzüyinə qara-qura gəlir, başlarını qaldırıb, göyə şəkk-şübəhəylə baxanlar da olurdu. Gülxar xala oğlunu tənbəh eləyib deyəndə ki, kifr danişma, Xudavəndi-ələm sənin elini-qolunu qurudur, Şahların tükü də tərəpənmirdi. Deyirdi o vədə o alçaq, dəli Hitlerin əlini-qolunu quruydı, niyə qurutmurdu? Şahların üzü yaralıydı, atası davada qalmışdı.

Düşmənli evin uşağı tez böyüyər, Şahlar da ən böyük düşmən bildiyi Hitlerin acığına tez, həm də bütöv, qaydalı böyümüşdə. Başlı-beyinli, qabiliyətli: gözəl tar, qarmon çalır; rus, alman dillərində büləb kimi ölürdü. Xəttinə də ki, söz yox idi, yazanda

elə bil kağız üstündə inci düzürdü. Bədən Terbiyesi İnstitutunu bitirmişdi, yüngül atletika üzrə idman ustaşıydı. Sonradan idmanın bu növünün daşını atdı, geddi, özü demiş, başqa növə - içkiyə. Heyfislenirdi ki, araq içmek üzrə yarışlar keçirilmir, keçirilsəydi, bu növə də birincilik qazanardı. Onun sözlerini qəribiliyə salır, inanırdılar ki, Şahlar elə yarışlarda da çempion olardı. İçdi-içmədi, boylu-buxunlu, yaraşlıqlı bu oğlanın səliqə-sahməni hemişə qaydasında olurdu. Hələ onun dilindən yersiz bir kəlmə, malayıq bir söz eşitməmişdilər. Bu istiqanlı, məhribən oğlanın heç kimdən, heç nədən, heç dünən özündən belə bir umusumacağı yox idi" (s.210).

Yazıcının xəlqi əslənu həm də onun xalq danışq dilindən yetərinə bəhrələnə bilməsində, xalq ifadə və deyimlərindən yerli-yerində ustalıqla yararlanı bilməsindədir. Burada yazıçıının işlətdiyi "Düşmənli evin uşağı tez böyüyər" kələmi xalq müdrikliyinin ifadəsi olmaqla həmçinin yazıcının bu cümləni məqamında işlədirib informasiya şəklində təbiiliklə oxucuya töküra bilinəndədir.

Xalq danışq dilindən, atalar sözü, məsəllərdən və s. yetərinə faydalanan yazıçıının dili, təhkiyəsi də şirindir, oxunaqlıdır, ürəyəyatlıdır. Maraqlı obraxlı benzətmələrlə dolu nitqə malik olan yazıçı Kamil Əfsəroğlu müsbət tiplərdən söz açarkən aforizmlərindən yerindəcə istifadə etdiyi kimi, mənfi suretlərdən behs edərkən də obraxlı bədii ifadələrə gen-bol meydan verir: "Axşam qaranlıq çökəndə o taydan bel, külünk səsi gələndə maraq məni boğur, ayağımın altına daş qoyur, qalxıb barıdan boyanırdım. Zülmətdə ağacların arxasından heç nə seqməsəm də, səsdən-səmirdən bilirdim ki, vurhavur iş gedir, kimse yer belleyir. Elə bildirdim Şeytanın təri hopmuş torpaq iyi burnumu qıcıqlayıır. İnanırdı ki, Allahqulu yənə Şeytana papiş tikib, bunun əvəzində isə yenə onu qapısında işlədir və o, Şeytanın yekəsi elə Allahqulunun özüydi.

Xeyirdə-şerdə çay işinə də Allahqulu baxırdı. Toyda-düyündə hallı-pullu, xətirli qonaqlara ikirəngli şirin çay göndərirdi. Elələri bu ayrı-seçkilikdən şərəf duyur, şirin çayı içib, çayçıya üçdən-beşdən şirinlik göndərirdilər. Şirin çayın şirinliyindən Allahqulunun cibləri şısqırdı. Şəherisi qeyb olurdu, elə bil qəsəbədə bu adda adam yaşamırdı. Onun hara getdiyini arvadı da bilirdi, qonşular da. Dadanmışdı, avtobusa minib yollanırdı qonşu rayona, toyda yiğdiyi pulların başına daş salırdı. O rayon şəhər üstündə gedirdi, oradakilar lüləkabab yeyəndə bizimkiler bu teamın yalnız adını eşitmiş, şəklini "Milli Xörəkler" kitabında görmüşdülər. Şəhər ab-havası oralaracaq gelib çatır, bəri tərəflərə addamırdı. Eşidirik ki, o rayonda dondurma, şireli su, bulka satırlar, parkda oğlanlar qızıllarla gəzir, kinoxaya gedirlər, buna inanmağımız gəlmirdi. Qonşu rayonla bizim aramızda dağ silsiləsi ucalırdı və hamı da elə bilirdi ki, şəhər nəfəsinin bəri tərəfə addamışının qabağını o dağ alır. Çoxları buna şükür eləyirdi, nədi ki, şəhər yeli buralara əsə, özüyle pisliklər-xuliqanlar, cibgirlər, çapovulcular da gətirəcək. Qapıları kilit-qifil tanımaya evlərişikləri oğurlar bir göz qırpmışdakıca də təmizləyəcəklər, diş qurdalamağa çöp də qalmayacaq. Mənse uşaq ağlımla başqa cür düşünür, müləhizə eləyirdim, deyirdim dağı götürsünlər, onun yerində Araz boyundakı kimi tikanlı məftillər çəkib sərhəd qursunlar, bəri üzə yalnız yaxşılıqları buraxsınlar, biz de limonadın, bulkanın dadını-tamını bilək, biz də üreyimiz tutan qızıllarla parkda əl-ələ gəzək" (s.204).

Getirilən parçadan görürük ki, oxucu yazıcı dilinin şirinliyini, təhkiyəsinin rəvanlığını, obraxlı danişqı aydınca görür, anlaysır. İstəyir ədəbi obraxla bağlı, istərsə də maraqlı təsvirlə



APA TV-nin rəhbəri Orxan Məmmədlinin otağından çıxmam. Onun "Samirə xənəm, hazırlaşın, Cəbrayıla gedirsiniz" sözləri bütün ovqatımı dəyişir. Xaxınılıq-dakı stulda əyləşirəm. Əl-lərim titrəyir, onları hara qoyacağımı bilmirəm. Dəhlizdə heç kim yoxdur. Təmkinlə, sakit addımlarla yeriməye çalışıram. Amma elə bil ayaqlarım yerdən üzülüb. Sanki yerimirəm, havada süzürəm. Öz-özümə düşünürəm, illərlə gözlədiyim bu xəbəri indi kiminə bölüşüm, necə edim? Bu qədər titrəmənin, həyəcanın içinde soy-uqqanlılığını necə qoruyum, necə sevinməyim, gülməyim?

Səfərə hələ iki gün var, birdən baş tutmaz, birdən alınmaz deyə düşünürəm. Sonuncu fikirlərdən özüm de ehtiyatlanıram. Dəhlizin sonunda hündür bir oğlanla rastlaşırəm. İstəyirəm, onu yoldan saxlayıım, araya bir söz salıb, ardınca "Cəbrayıla, evimizə gedirəm. 28 ildən sonra" sözlərini deyim. Amma baxıram ki, oğlan çox qayğılıdı, həm də yeni işcidir. Dəmək olar, heç salamımız da yoxdur.

Otağa girirəm, heç kim yoxdur. Əyləşirəm. Sinəmdə elə bil bir kəpənek oturub. Onun hər qanad çırpması ilə bütün bədənim uçurur. Refiqəm Sevda Sultanovaya ikicə kəlmə yazırıam: "Cəbrayıla gedirəm". Kəpənek dinc durmur, yene də asta-asta qanad çalır. Sevdaya yazdırıım sözləri Cavanşir Yusifliyə də yazırıam. Uçunma bir az səngiyrir. Bacıma yazırıam: "Evimizə gedirəm". Çırıntı kəsir.

İşdən çıxıb evə gələndə yol boyu götür-qoy edirəm.

Görəsən, gedib çıxa biləcəyəmmi?

Bu qədər vaxtdan sonra evimi zi görmək mənə qismət olacaqmı?

Yuxudan bir neçə dəfə səksəkə ilə oyanıb təzədən yatıram. Səhərə yaxın yuxudan ayrıram. Anamın şəklinin qarşısına qoyulan iri vazanın önündə var-gel edirəm. Nəhayət vazanı bir azca kənara sürüsdürüb diqqətlə anama baxıram. Səkkiz ay əvvəl şəkildən necə baxırdısa, yene də ele donuq baxışlarla mənə baxır. Vazanı yenidən şəklin qarşısına itəlyirəm.

Uşaq vaxtı bir müşkülüm olan-da Allahla sövdələşməyə keçirdim. Verəcəym heç nə olmadığı üçün ömrümdən bir qədərini Allah'a nəzir verirdim. Anam xəstələnirdi, gecələr yerimə girəndə, "qurban olum, anama heç nə olmasın, ömrümün bir ayını nəzir verirəm" sözlərini dua kimi piçildiyardım.

Qardaşım velosipeddən yixıl-disa, sövdələşmə başlayırdı. Evinizin ən qaranlıq künçünə çəkilib duaya başlayırdı, "ömrümün bir ilini nəzir verirəm, qardaşımı heç nə olmasın". Bu xasiyyətim böyüyəndən sonra keçib getmədi. Bu ilin əvvəlində anam komaya düşəndə de ömrümdən xeyli hissəni nəzir demişdim. Heç nə hasıl olmamışdı. Ömrüm de getmişdi, anam da. Mənə elə geldi ki, ne baş verir-versin, Tanrı mənim ömrüm qaytarırmamaq şərti ilə təhvil alırdı.

Uşaqlıq xasiyyətim indi səhərin bu işıqlanan vaxtında yenə də boy vermişdi. Bir yandan da kəpənəyin çırpınışları məni əldən salırdı.

"Ömrümdən istədiyin qədər götür, amma o evə çatdır məni. Bircə dəfə görüm bəsimdir. Başqa heç nə istəmirəm".

Telefona zəng gəlir. Saat beşin yarısı APA TV-nin sürücüsü Muradın səsidir:

- Samirə, biz həyətdə gözləyirik.

Deyə-güle yola düşürük. Yolboyu qorxulu fikir tez-tez həndəvə-

buranı.

Yenə inanmırıam.

- Çinarın altında böyük kəhriz vardi...

Oğlan bir az irəli, çinarın altına doğru gedir.

- Kəhriz odehy ordadı, - eli ilə işaretə verdiyi yerə tərəf addımlayıram.

Kəhrizə düşən pillələri ot, kolkos basıb. Üstü daşla hörlüb. Polis mənə xəbərdarlıq edir:

- Getməyin. Ordan ayaqyolu kimi istifadə edirmişlər.

Uşaqlığımın dalınca getmişdim "ev"imizə...



rimdə fırlanır. Birdən evə gedə bilmərəm! Bu fikir mənə yaxın düşən kimi gülüşüm yarida qalır, baxışlarım dumanları. Pəncərədən ətrafa, yolları boyanıram.

İlk dəfə qəçqin geldiyimiz Satalıdan, Qıraqlı kəndindən keçirəm. Atamın, anamın burada keçirdiyi məşəqqətli, yağışlı, ziğli-palçıqlı günləri, iki saat dərs vaxtına görə evsiz-eşiksiz, heç nəsiz qalan atamlı cəbəlleşən bir eli işləməyen subay müəlliməni, hər gün gəlib həyətindəki nar ağaclarının üstündəki meyvələri sayan kirayəçi Şamama arvadı, şaxtalı havada bu kənddən baş götürüb Bakıya getdiyimiz günləri xatırlayıram.

Horadız postunu keçirik. Cəbrayılin Şükürbəyli kəndindəki postda dayanıraq. Ətrafa diqqətle baxıram. Atamın otuz il dərs dediyi kənddə ne isə köhnəden qalma bir nişanə axtarıram. Sevinc Vaqifqızı zəng vurur:

- Samirə, hardasınız?

- Posta çatmışıq.

- Hə, get, evinizi qabağına qoy, doyunca ağla. Amma möhkəm ol. Postda çətinlik olsa, zəng vur.

- Yaxşı, Seva...

- Hə.

- Yatma, haa.

- Dəlisən, hara yatıram? Sən Cəbrayıldan çıxana qədər yatıram.

Cəbrayıla yollanıraq. Oradakı postdan bize təhkim olunmuş polis maşınının ardınca düşürük. Yolun sağı da, solu da viranədir. Hər tərəf yarıluq dıvarlardan, komalanmış daşlardan, yabanı halda bətən kol-kosdan ibarətdir. Tanış heç bir mənzərə, işartı yoxdur.

Bu qədər uçqunun içerisinde yaddaşımıla davaya çıxmam, bəynimin içində ne qədər eşənlənirəm-sə, heç nə alınmır. Ətrafi tanımıram. Bize bələdçilik edən polis maşını dayanır, biz de dayanıraq. Uzunluğu üç, dörd metr olan bir ağacın yanına yaxınlaşan polis bizi deyir:

- Bura çinarın yanıdır. Bəlkə nə isə çəkmək istəyərsiniz deyə dayandırı.

Özümü maşından bayırı atıram:

- Budur həmin çinar?

- Hə...

- Ola bilməz! Burda polis idarəsi vardı, qarşıda "raykom"un binası, bir az yuxarıda bank, sonra müsəkki məktəbi, kitabxana!

Oğlan dediklərimi təsdiq edir:

- Bəli, hamısı burda yerləşib.

Mən də Cəbrayıldanam. Tanıyıram

Bütüşüb qalıram bir tərəfdə. İçimdəki kəpənəkdən də əsər yoxdur. Təzədən maşına oturub yola düşürük. Stadionun yanından keçirik. Burdan bizim eve iki yüz, üç yüz metrdir. Uzaqdan mehlənin xarabalıqları ağarır. Sol tərəfdəki uçurulmuş, dağlış evlərin yanından ötüb keçirik. Diqqətlə baxıram, qonşuların evlərini ayırd etməye çalışıram. Faydasızdır. Hiss edirəm ki, stadiondan çox uzaq getdik. Maşınlardan düşürük. Həndəvərdə çoxlu ev uçqunu var. Həra gedəcəyimi kəsdirə bilmərəm.

Yolun ortasındaki balaca qoz ağaçları məni çasdırır. Qoz ağaçından sonrakı ev bizim olmalıdır deyə düşünürəm. Amma birinci, ikinci, sonrakı evlər yarı adam boyu təpədədir. Bizim evlər bu qədər hündürdə deyildi axı. Gözüm polisi axtarıram:

- Biz deyəsən çox gəlmışik. Stadiondan sonra bu qədər gəlməməliydi. Bəlkə stadionun yanına qayıdır ayaqla gələk, onda rəhat taparam. Maşınlara minirik, təxminən iki yüz metr irəli gedirik. Qarşımıza daş yığınından ibaret daha bir mehələ çıxır. Maşından düşürük. APA TV-nin əməkdaşı İləhə Vəliyeva də titrəyə-titrəyə yanımca addımlayıram:

- Samirə, bura nə soyuqdu, men dondum!

Başımı qaldırıb göy üzünə baxıram. Tərəməzdi, lap uşaqlıqda gördüyüüm kimi. Hava da mənə görə çox soyuq deyil, sərindir. Həə ki, birce tanış gelən təbiətdir. Bu günəssiz payız havasını, sərinliyini, tutqunluğunu illərlə axtarmışam, bəlkə də ona görə payızı çox sevmişəm. Nə zaman ki, hava tutulub, bax, həmin bu havanı xatırlamışam. Yenə key kimi ətrafa boyanıram. Mən ətrafa baxıdığça, İləhə də diqqətlə mənə baxır. Bir neçə saat sonra Cəbrayıldan Xudafərinə gedəndə isə o, mənə deyəcəki:

"Evinizi axtaranda, üzündə dəhşətli qorxu gördüm, hiss etdim ki, evinizi tapa bilməməkdən qorxursan".

Haqlı idi. Orada o, yüzlərlə uçqunun içində çərəsizcə dayandı. "İndi mən evimizi necə tapacam?"

- deyə öz-özümə sual verirdim - Birdən tapmadım, bu qədər zəhmət, əziyyət hara getsin bəs? Ürəyimlə səsləşirəm. Bircə işarə ver mənə, allah, bircə işarə.

Qəffildən qarşıda balaca, qapısı bağlı tikili gözümə dəyir. Bu qə-

uşaq otağında yellənən tül pərdələrin arasından gülümşəyən anamı görmüşdüm.

Hani indi o otaq, o tül pərdələr, anam?

Hardadır onun gülüşü?

Bəs gündüzlər məktəbdə dərs deyib, gecələr ev tikən, illərlə evin açarlarını cibində, həsrətini ürəyində gəzdiren o nisgilli kişi - atam hardadır?

İlahi, bu idi 28 ildən sonra mənə verdiyin? Ömrümdən qoparıb nəzir de-

diyim illərin, ömrümdən gedən ömrün əvəzi bu idi?

O illərlə bərabər, 28 ilim də yox olub axı. On üç yaşlı qız, o sarı saçlı Samirə harda gizlənib, çixsin çöle. Çıxsın qarşısın öz gələcəyini. Anasını, atasını burdan çox uzaqlarda dəfn edən 41 yaşlı qadını.

Hardadır, o mavi rəngli uşaq otağı, çəhrayı rəngli qonaq otağı, rəngbərəng işıqları, şübhə oyuncaları olan yolkamız?

Hardadır heç vaxt uyuşa bilmədiyim, candərdi çaldığım qara piano?

İkinci insultdan sonra həmişəlik susan atam dünyasını dəyişəndə onun üzünü çevirib yatdıgı divarda çoxlu cırmaq yerləri vardı.

İllərlə o cırmaq yerlərinin səbəbinə düşündüm.

İndi anlayıram.

O izlər bu evin, bu torpağın dərdi imiş...

Həyətimiz nə balaca imiş?

Atamın əkdiyi qızıl güllərdən əsər qalmayıb. Bircə yasəmən ağacı böyüyüb. O da kimsəsizlikdən, təklikdən qocalıb, budaqların ucu yer süpürür.

Hamamın, soyunub geyinmə otağının kafelləri divardan tam qopub tökülmeyib. Kafelləri sıqallayıram. Anam bizi hər həftənin şənbə günü burda növbə ilə çızmışdır, dəsmala büküb evə aparırdı. Qiş günlərində soyuq olmasın deye qaca-qaca gedirdi çox vaxt. Sonralar bu hamam həm de bizim sığınacağımıza çevrildi. Üstü beton iddi deyə, atışma olan kimi qılıb saatlarla orda əyləşirdik.

İndi ətrafa düşən sal beton qırıqlarından hiss olunur ki, hamamın üstünə top, ya da "qrad" mərmişidən düşüb.

Hamamın yanından bostana gedən yolu kol-kos basıb. Bostana keçməyin mümkünüz olduğunu düşünürəm. Hamamın pəncərəsindən bostanımıza boyanıram. İləhələr ordadırlar.

- Siz ora necə keçdiniz? - səruşoram.

İləhə eli ele evimizin arxasını göstərir:

- O tərəfdən gel.

Heç nə başa düşmürəm. Axı bostana keçmək üçün bircə yol hamamın yanıdır, oranı da kol basıb. Buranın yolu bağlanıbsa, qonşu Yaşargilin evinin yanından fırlanıb yolu o biri üzüne düşməliyəm. Oradakı setka qapı aclarla bağlıdır, açarsa atmadadır.

Uşaqlığımın dalınca getmişdim "ev"imizə...



(Əvvəli səh. 7-də)

Bütün bunları düşünə-düşünə ilahənin göstərdiyi istiqamətə gedirəm. Bostana çatıram. Burdakı mənzərə məni dəhşətə getirir. Ətraf geniş düzəngahlıqdan ibarətdir. Bəs qonşumuz Yelmargılı biziñ ayıran hasar hanı?

Birdən elə bil yuxudan ayıram. Sən demə mən indi dayandığım yer üzündəki yox, yaddaşının hasarını adlayıb keçə bilmirmişəm...

Düzlənmiş bostan bomboşdur. Büyük gilas, ərik, albalı, alma, qoz ağaclarından əsər qalmayıb. Yeri ayağımın ucu ilə nə qədər qazıyransa, onların kötüklerinə, köklərinə də rast gəlmirəm. Bostanın çəpəri boyu sıralanmış nar ağacları da yoxdur. Kimse yerdən iki qarış pöhrəni göstərir: "Bu nar ağacıdır deyəsən".

Yaxınlaşış baxıram, - hə, nar ağacıdır!

Həyətdə adam boyuna qədər qalxmış kol-kos dəhlizə yaxın düşməye imkan vermir. Küçəyə baxan otaqlar tərəfə keçirəm. Əlimi dağılmış pəncərəmizin yerinə qoyuram, içəri boyanıram. Torpaq, daş təpəciyindən başqa heç nə görmürəm. Evimiz bu qədər alçaqdır deyildi axı. Mənim boyum heç vaxt pəncərəmizə çatmayıb. İndi necə olur, əlimi pəncərənin yerinə qoyuram, üstəlik evimizin içərisini də görə bilmirəm? Huşum kəsmir boyumun uzandığını. Otaqların bindən gözüme qaraltı dəyir. İlahəyə deyirəm, bəlkə o mənim piyanomdu. Başını bulayıb.

Özümələ vaxtıyla atamın aldığı stolüstü saatı da getirmişəm. Markası "Mayak"dır. Mənimlə yaşış olar hardasa. İşləmir. Uzun illərdən bəri birçə dəfə anam komaya düşənde işləmişdi. Xeyr yozsunda, xeyr olmamışdı. Saat dayanmış, anam da dünyasını dəyişmişdi. İndi onu evimizin pəncərə yeri na qoyuram. Əqrəbler saat yeddini göstərir. Və gözənləməzlik baş verir: saat işləməyə başlayır.

Bu saat işləmirdi deyib hay-həşir salıram. Yəqin, heç inanmır mənə. Heç özüm də inanmırıam.

Çəkiliş bitir. Həyətdəki koldan üç itburnu qoparıram, bir az da yəsəmən, nar ağacının budaqlarından. Çıxaçışda hamamdan qopub yerə tökülmüş kafelən, bir az da

torpaqdan yiğiram. Atamın, anamın qəbirlərinə səpməyə...

Həm yavaş-yavaş yiğiriş. İstəyirəm bir az da qalım, həyətin en dərin yerinə çəkilim. Axi mən Sevinc deyən kimi evimizi qabağıma qoyub doyunca ağlamadım. Heç olmasa, beş dəqiqə dayanıb keçmişin ən gözəl günlərini xatırlamadım. Hər şey qırıq-qırıq saniyələrlə gəldi keçdi gözümün öündən.

Maşına minirik. Geri çevrilib diqqətlə hər tərəfə baxıram, son dəfə gördüklerimi yaddaşma köçürürməm.

Bize təhkim olunmuş polisə sağollaşanda ondan soruşuram:

- Siz yəqin tez-tez gedib evinizi baxırsınız?

- Arada imkan olanda gedirəm. Daha çox yayda gedirdim, onda göydəki ulduzlar qəşəng görünür, uşaqlıqdakı kimi...

Mən də onun son cümləsini piçildiyəm:

- Uşaqlıqdakı kimi...

Evinizdən, sonra məhlədən, lap axırdı rayondan uzaqlaşırıq. Ürəyimde bayaqki polisə həsəd aparıram. Kaş imkan olardı, bir gecə həyətimizdə qalardım, bir daşın üstündə oturub havanın qaralmasını gözləyərdim, sonra elə torpağın üstünə uzanıb, gecəyə, göydəki ulduzlarla baxardım.

Uşaqlıqdakı kimi...

Bakıya gecə saat on birdə çatırıq. Ətrafdə hər şey mənə yad gəllir. Elə bil kimise Cəbrayılda qoyub gəlmisəm. Daha doğrusu, elə evimizi qoyub gəlmisəm. İllərdir sığalımıza, nəfəsimizə, səsimizə həsrət qalan evimizi yene kimsəsizliyə tərk etdiyim üçün gizlin göz yaşı tökürem.

Saatı qum doldurduğumuz kulyordan çıxarıram. Əqrəbler hələ hərəkət edir. Onu masanın üstüne qoyuram. Ona üç dəqiqə qalıb. Səniyə əqrəbi 28-ci dəqiqənin üstündə dayanır.

Sinemdəki kəpənək də harasa yoxa çıxb.

Bəlkə də sinəmdən qopub həmisişəlik evimizdə qalıb...

**Samirə
ƏŞRƏFQIZI**



Mən həmişə məni susduqlarında axtarın deyirəm. Bu sözü boş-boşuna demirəm, çünkü mən danışanda heç kim qulaq asmır. Susanda isə diqətləri cəlb edirəm. Danışmağa başlayanda isə həyat boğaza gedib qıcıqlandıran bir tük kimi məni boğur. Kaş həmişə boğan tük parçası olsa. Çünkü həqiqətin boğması daha dəhşətlidir

İndi oturmuşam. Yalnızam otaqda Bir mən, bir də sükutda gözləyən həqiqət.

İkimiz də bir-birindən dərin və qorxağıq.



"Xudafərin harayından qalan mən..."

XUDAFƏRİN

Qızçığaz

Cəsarətim yetmir onunla üzləşməyə.

Bəlkə elə dünyam çəhrayı qalsın?

Yox, artıq nağıllara inanmaq vaxtı keçib. Əzab verir bu sükut mənə.

Axi niyə? Mən niyə bu qədər tez böyüdüm?

Hələ qaçacaq çox yolum varken mən niyə qaçıram həqiqətlərden?

Oxuyağım nə qədər nağıl varken mən niyə öz hekayəmi yazıram?

Qaça bilmədim, qaçdığını yollar çıxmazlardadır.

Bəlkə də, bəlkə də qaçmaq istəmədim.

Varsın bütün həqiqətlər gelsin hesablaşmağa.

Mənim də deyəcəklərim var. İçimə həbs etdiyim o qızçığaza sözüm var mənim.

Onu ordan çıxardıb yaşadacaqdım mən.

Əlindən tutub gəzdircəkdim səmaları.

Sözüm olsun o qızçığaza:

- Hər zərən məndə olacaq.

Bəlkə bu gün, sabah, ya birigün, amma nə vaxtsa bu bədəndə yaşadacam səni!

Mənim canım

Hicranın köz qoxusu ki-mə necə təsir edirsə edir. Bu qoxu yaraya duz basmaqdan başqa heç nə etmir. Bu qoxunun açıldığı yaralar müxtəlif olsa da, böyük əminliklə deyə bilərəm ki, verdiyi acı eynidir. Kimisi bu yaranı susaraq sarmalayıb, kimisi də ah-fəğan çəkərək. Mənim anam səssizlər siyahısındadır. Zaman-zaman bir məqama fikir verdim ki, insan özündən asılı olmayaraq çox şeyi unuda bilir, məsə-lən, gülməyi. Mənim anama gülüşün necə ya-raşdığını bilmirəm.

Cünki onun gülüşünə şahid ola bilməmişəm.

Üzündəki cizgilər sonu olmayan tikanlı daşlı yollar kimi-dir. Uşaqlığından ona qalan şillətəq ləkələr də var üzündə. Mən bunları sizə deyə bilirəm, çünkü gəlbini görə bilmirəm. İndiye qədər də aldığı hər nəfəsi niyə sorğulduğunda başa düşə bilərəm. Bəlkə də keçmişə uzun qara libas kimi ayaqlarına dolası. Mən anamdan soruştırmayı evezinə hər şeyi şəkillərdə təpirdim. Cəsarət edib də bir dəfə belə soruşa bilmədim ondan niyə? Sadəcə bu niyənin altın-da yatanlar məni qorxudur. Hər ağlayanda gizlice onu izleyirdim. Yanına getməzdəm. Sağ olsun, bu irsi qanun ondan mənə də keçdi. Mən də yixilan-

da ona demədim, ağlayanda göz yaşımi ona sildirmədim və neticədə mən də o qadın kimi oldum. İndi başa düşdüm hissələrini niyə gizlətdiyini. Çünkü insanın hər yarası elə öz göz yaşı ile qovrulanda yaxşı olur.

Qəlbindəki qardaş yarasını mənə də ərməğan edən ana-ma minnətdaram.



**Aişə Abbaszadə,
9-cu sinif şagirdi**

Sakir ƏLİFOĞLU Duyğulanmalar

Ya çırağam, ya da iyinə, Özüme etmədim heç nə. Üzü dönmüş bu zəmanə Məni məndən aldı getdi.

Beyaz üzüm qara bulud, "Aygün" yağır gözlerimden. Aygün deyir məni unut, "Aygün" doğur sözlərimdən!

Cəbrayıl RİH, YAP rayon təşkilatı və "Xudafərin" qəzeti
Cəbrayıl Rayon Ağsaqqallar Şurasının sədri Vaqif Məhərrəmova, qardaşı

Arif Əfsər oğlu Alisoyun
vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznlə başsağlığı verirlər.

Cəbrayıl RİH, YAP rayon təşkilatı və "Xudafərin" qəzeti "Əmək" ordenli Oqtay Həziyevə, anası

Hakiyeva Minarə Temir qızının
vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznlə başsağlığı verirlər.

Allah rəhmət eləsin!

Cəbrayıl RİH, YAP rayon təşkilatı və "Xudafərin" qəzeti

Quliyev Eldar Xurşud oğlu, Məmmədov Qabil Hümbət oğlu, Allahverdiyev Mövlənverdi Məhəmməd oğlu, Əhmədli Sahil Fikrət oğlu, Əhmədov Qurban Mus-

təfa oğlu və Hüseynova Validə Əmikişini
vəfatlarından kədərləndiklərini bildirir və ailə üzvlərinə dərin hüznlə başsağlığı verirlər.

Allah rəhmət eləsin!

Qəzet Ədliyyə Nazirliyində qeydə alınıb.

CİF 1209641

H/h: 55233080000

kod: 200123

VÖEN: 9900003611

SWIFT kod: AIIBAZ2X

M/h: AZ37NABZ013501000000001944

Benefisiarn hesabı: AZ27IB410100C9443130139112

VÖEN: 8200035441

Ünvan: AZ 1073, Bakı şəh.

Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə

"Azərbaycan" nəşriyyatı.

Telefon: (051) 441-15-82

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Materiallardakı faktların doğruluğuna müəlliflər cavabdehdir.

Ölyazmalar geri qaytarılmır.

Qəzet "Xudafərin" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılib, səhifələnib və "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib.
albaliyevshakir@gmail.com
albaliyevshakir@rambler.ru

Sifariş №: 392

Tiraj: 2000

Baş redaktor:
Sakir Əlif oğlu
ALBALIYEV